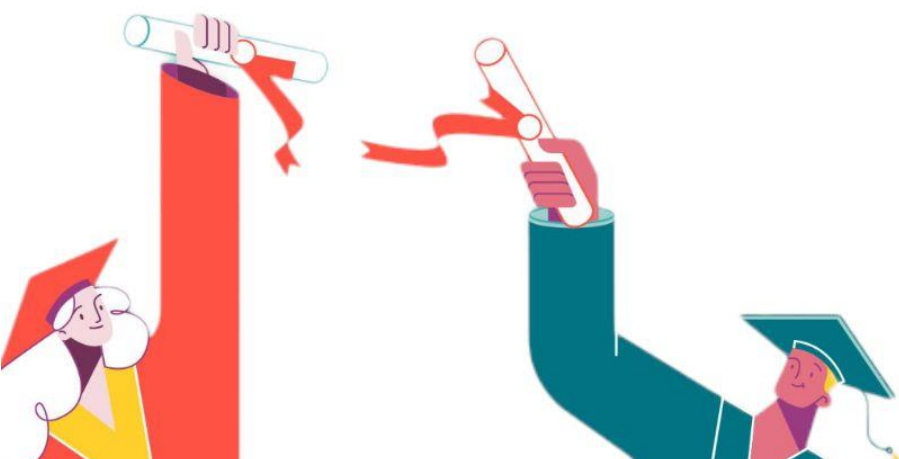

20 ANYS DEL PROGRAMA D'ACREDITACIÓ DEL PROFESSORAT CONTRACTAT

juny 2025

© **Autor:** Agència de Qualitat Universitària de les Illes Balears, 2025
C. Isaac Newton, edifici Naorte, local 5
07121 Palma, Illes Balears
Telf.: 971 72 05 24

Elaboració: Enrique Barón González i Juan Carlos García Reyes
Correcció i traducció: Antònia Lluïa Febrer

ROR: <https://ror.org/001gq4617>

L'AQUB empra el masculí genèric en el document, segons l'acord del 19 de desembre de 2024 del seu Consell de Direcció.

Aquest document està subjecte a una llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial 4.0 Internacional (CC BY-NC 4.0). Se'n permet l'ús, la distribució i la modificació del contingut, sempre que se'n reconegui l'autoria i no se'n faci un ús comercial.

Índex

Introducció	6
Marc normatiu i figures de professorat universitari laboral	7
El paper de les agències de qualitat en l'avaluació del professorat	8
AQUIB: evolució, metodologia i perspectiva avaluadora	8
Perspectiva avaluadora i alineament amb principis internacionals	9
Metodologia	11
Bloc 1: informe descriptiu de dades i resultats	15
1.1. Històric de sol·licituds i sol·licitants	15
1.2. Històric del percentatge d'avaluacions negatives	17
1.3. Gènere i edat dels sol·licitants	24
1.4. Procedència de los solicitantes	26
Bloc 2: anàlisi	30
3.1. Cicle complet PAD-PCD a l'AQUIB	30
3.2. Anàlisi dels motius principals de les avaluacions negatives	31
3.3. Àrees amb les puntuacions més altes	34
Conclusions i propostes de millora	44
Fites i assoliments de l'AQUIB	44
Anàlisi dels resultats i tendències	44
Oportunitats de millora	46
Propostes de millora per a l'acreditació a partir de la LOSU	46
Un horitzó de futur	47
Bibliografia	48

Índex de gràfics

Figura 1. Nombre total de sol·licituds PCD, PAD, PC	16
Figura 2. Percentatge d'avaluacions negatives (PAD)	17
Figura 3. Percentatge d'avaluacions negatives d'arts i humanitats (PAD)	18
Figura 4. Percentatge d'avaluacions negatives de ciències (PAD)	18
Figura 5. Percentatge d'avaluacions negatives de c. socials i jurídiques (PAD)	19
Figura 6. Percentatge d'avaluacions negatives de ciències de la salut (PAD)	19
Figura 7. Percentatge d'avaluacions negatives d'enginyeria i arquitectura (PAD)	20
Figura 8. Percentatge d'avaluacions negatives (PCD)	21
Figura 9. Percentatge d'avaluacions negatives d'arts i humanitats (PCD)	21
Figura 10. Percentatge d'avaluacions negatives de ciències (PCD)	22
Figura 11. Percentatge d'avaluacions negatives de c. socials i jurídiques (PCD)	22
Figura 12. Percentatge d'avaluacions negatives de ciències de la salut (PCD)	23
Figura 13. Percentatge d'avaluacions negatives en enginyeria (PCD)	23
Figura 14. Percentatge de sol·licituds per gènere	24
Figura 15. Nombre de sol·licituds per gènere i resultat (PAD)	24
Figura 16. Nombre de sol·licituds per gènere i resultat (PCD)	25
Figura 17. Evolució del percentatge de sol·licitants per franja d'edat	25
Figura 18. Nombre de sol·licituds per nacionalitat (PAD)	26
Figura 19. Nombre de sol·licituds per nacionalitat (PCD)	26
figura 20. Nombre de sol·licituds per residència declarada (PAD)	27
Figura 21. Nombre de sol·licituds per residència declarada (PCD)	28
Figura 22. Nombre de sol·licituds segons la universitat de doctorat (PCD)	29
Figura 23. Nombre de sol·licituds segons la universitat de doctorat (PAD)	29
Figura 24. Cicle PAD-PCD a l'AQUIB	30
Figura 25. Carències principals en els informes d'avaluació negativa (PAD)	32
Figura 26. Carències principals en els informes d'avaluació negativa (PCD)	33
Figura 27. Puntuacions mitjanes ponderades per concepte i branca (PAD)	35
Figura 28. Sol·licitants amb puntuació màxima en docència i articles (PAD)	36
Figura 29. Puntuació de l'apartat d'articles (PAD)	37
Figura 30. Puntuació de l'apartat de llibres (PAD)	38
Figura 31. Puntuació de l'apartat de docència (PAD)	38
Figura 32. Puntuació de l'apartat d'estades (PAD)	38
Figura 33. Puntuacions totals per concepte i branca (PCD)	40
Figura 34. Sol·licitants amb puntuació màxima de docència i articles (PCD)	40
Figura 35. Puntuació de l'apartat d'articles (PCD)	42
Figura 36. Puntuació de l'apartat de llibres (PCD)	42
Figura 37. Puntuació de l'apartat de projectes (PCD)	42
Figura 38. Puntuació de l'apartat de docència (PCD)	43
Figura 39. Puntuació de l'apartat de direcció de treballs tutelats (PCD)	43
Figura 40. Puntuació de l'apartat d'innovació docent (PCD)	43

Índex de sigles

ACCUA	Agencia para la Calidad Científica y Universitaria de Andalucía
ACCUEE	Agencia Canaria de Calidad Universitaria y Evaluación Educativa
ACPUA	Agencia de Calidad y Prospectiva Universitaria de Aragón
ACSUG	Agencia para la Calidad del Sistema Universitario de Galicia
ANECA	Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación
AQU	Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya
AQUIB	Agència de Qualitat Universitària de les Illes Balears
COARA	Coalició per l'avançament en l'avaluació de la investigació
DORA	Declaració de San Francisco sobre l'avaluació de la investigació
EEES	Espai europeu d'educació superior
LOSU	Llei orgànica 2/2023, de 22 de març, del sistema universitari
LOU	Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats
PAD	Professor ajudant doctor
PC	Professor col·laborador
PCD	Professor contractat doctor
REACU	Red Española de Agencias de Calidad Universitaria
TFG	Treball de Fi de Grau
TFM	Treball de Fi de Màster
TL	Professor titular laboral
UIB	Universitat de les Illes Balears
UNIBASQ	Agencia de Calidad del Sistema Universitario Vasco

Introducció

Des de l'any 2004, l'Agència de Qualitat Universitària de les Illes Balears (AQUIB) és l'encarregada d'avaluar el professorat laboral contractat per la Universitat de les Illes Balears (UIB). Aquesta funció s'ha exercit en un context legal i institucional canviant, fet que ha repercutit directament en la transformació dels criteris, procediments i pràctiques d'avaluació. En aquest context, una anàlisi retrospectiva no només permet comprendre com han canviat els mecanismes d'avaluació al llarg del temps, sinó també quines implicacions han tingut aquests canvis en diferents dimensions com ara la política del personal acadèmic de la UIB, el desenvolupament professional del professorat laboral i, en un pla més ampli, el paper de les agències autonòmiques dins els sistemes d'assegurament de la qualitat.

Aquesta anàlisi és especialment pertinent en el context de la Llei orgànica 2/2023, de 22 de març, del sistema universitari (en endavant, LOSU), que redefineix les figures contractuals del personal docent i investigador i reforça el paper de les agències autonòmiques en l'avaluació de mèrits individuals. En aquest escenari, l'experiència acumulada durant gairebé dues dècades per l'AQUIB en l'avaluació del professorat laboral pot aportar elements de valor per reflexionar sobre el disseny i la implementació de nous procediments que garanteixin la qualitat dels processos d'acreditació, contractació i promoció del professorat universitari.

En aquest marc, aquesta anàlisi té com a objectiu principal examinar l'evolució dels processos d'avaluació del professorat de la UIB entre els anys 2004 i 2022, amb la finalitat d'identificar els principals canvis normatius, metodològics i institucionals que han influït en el desenvolupament. De manera específica, es pretén detectar aspectes rellevants del procés i possibles àrees de millora. Això es dona en un moment especialment oportú emmarcat per la reconfiguració normativa derivada de la LOSU sobre les figures de professorat laboral, fet que converteix aquesta anàlisi en una eina útil per atendre els nous reptes del sistema universitari.

Marc normatiu i figures de professorat universitari laboral

La Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats (en endavant, LOU) va suposar un punt d'inflexió en el sistema universitari espanyol en introduir figures acadèmiques més adequades a les necessitats i demandes de l'educació superior. Entre les més rellevants es troben el professor ajudant doctor (PAD), el professor contractat doctor (PCD) i el professor col·laborador (PC). Aquestes categories representen etapes clau en la carrera acadèmica i contribueixen a la qualitat i continuïtat de la docència i recerca en les universitats espanyoles.

Professor ajudant doctor (PAD)

El professor ajudant doctor ha estat una figura transitòria i formativa, orientada a oferir als joves doctors una primera oportunitat d'integrar-se en el sistema universitari i completar la seva formació docent i investigadora. El seu paper ha estat fonamental per a la renovació del professorat i la incorporació d'enfocaments innovadors en la recerca.

Amb l'entrada en vigor de la LOSU, les agències de qualitat ja no acrediten aquesta figura. Ara, la selecció la fan directament les universitats, mitjançant procediments que han d'incloure tribunals amb una presència rellevant de membres externs.

Professor contractat doctor (PCD)

Aquesta figura està destinada a doctors amb una trajectòria consolidada en docència i recerca. A diferència de la figura de PAD, el professor contractat doctor manté una dedicació plena i una vinculació contractual més estable amb la universitat. La seva presència garanteix la continuïtat de l'activitat acadèmica i assegura que les institucions comptin amb personal altament qualificat i compromès.

Professor col·laborador (PC)

Aquesta figura va deixar d'avaluar-se el 2009. Estava pensada per a doctors amb experiència professional que desenvolupaven tasques docents, especialment en classes pràctiques i seminaris. Aquesta categoria permetia incorporar experts sense que haguessin de tenir una dedicació exclusiva a la carrera acadèmica.

El paper de les agències de qualitat en l'avaluació del professorat

L'acreditació de les figures acadèmiques ha estat un procés essencial per garantir la qualitat del sistema universitari. En aquest marc, les agències de qualitat universitàries col·laboren mitjançant la Xarxa Espanyola d'Agències de Qualitat Universitària (REACU), que promou l'harmonització de criteris i l'intercanvi de bones pràctiques, encara que cada agència desenvolupa programes adaptats al seu context autonòmic.

En l'àmbit estatal, l'Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación (ANECA) ha tingut un paper important en aquest procés, ja que s'ha encarregat d'avaluar i certificar que els candidats compleixen els requisits per exercir funcions docents i investigadores. Paral·lelament, en l'àmbit autonòmic operen les entitats següents: l'Agencia para la Calidad del Sistema Universitario de Galicia (ACSUG), l'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU), l'Agencia de Calidad del Sistema Universitario Vasco (UNIBASQ), l'Agencia Canaria de Calidad Universitaria y Evaluación Educativa (ACCUEE), l'Agencia para la Calidad Científica y Universitaria de Andalucía (ACCUA), l'Agència Valenciana d'Avaluació i Prospectiva (AVAP), l'Agencia para la Calidad del Sistema Universitario de Castilla y León (ACSUCYL) i l'Agència de Qualitat Universitària de les Illes Balears (AQUIB).

AQUIB: evolució, metodologia i perspectiva avaluadora

Des que l'AQUIB es va crear l'any 2003 —en compliment de la LOU i del mandat del Govern de les Illes Balears—, l'agència ha assumit un paper central en l'avaluació i l'acreditació del professorat universitari a les Illes Balears. Aquesta trajectòria sostinguda durant gairebé dues dècades ha permès a l'agència acumular una experiència sòlida en l'acreditació de figures com les de PAD i PCD. Això ha contribuït a garantir la qualitat del personal docent d'acord amb els estàndards establerts per l'Espai Europeu d'Educació Superior (EEES).

Partint de la idea que la docència i l'aprenentatge en l'educació superior han d'anar acompanyats de sistemes d'avaluació que reconguin tant la competència docent com la capacitat investigadora —tal com argumenta Nicholls (2002)—, l'AQUIB ha impulsat un model d'acreditació integral. Per fer-ho possible, comitès formats per experts en ensenyament universitari han guiat aquest model. Aquests no només han valorat el compliment dels requisits formals, sinó també l'aplicació de pràctiques docents centrades en l'alumnat. Segons Hoidn i Klemenčič (2020), aquest enfocament promou uns resultats d'aprenentatge més positius, ja que s'adapta millor a les característiques i necessitats de l'alumnat.

Perspectiva avaluadora i alineament amb principis internacionals

L'AQUIB ha alineat la seva tasca amb els principis de la *Declaració de San Francisco sobre l'avaluació de la recerca* (DORA) i amb la Coalició per a l'avançament en l'avaluació de la recerca (COARA), de la qual en forma part. Aquesta orientació demostra el compromís de l'agència amb una avaluació de caràcter qualitatiu que s'allunya de la dependència d'indicadors com l'índex d'impacte i que es posiciona a favor de valorar la diversitat de les aportacions acadèmiques.

Gannon (2020) destaca la necessitat d'un enfocament més holístic que pugui fomentar una cultura universitària basada en la innovació, el context i la diversitat disciplinària. En coherència amb aquest plantejament, l'AQUIB defensa una avaluació equitativa i contextualitzada, d'acord amb les aportacions d'Ifenthaler i Gibson (2020) sobre l'ús de l'analítica de dades en l'ensenyament superior.

A aquest marc avaluatiu s'hi afegeix un nou repte normatiu: l'aprovació de la LOSU. Això ha suposat una transformació substancial del marc legal, ja que s'han modificat les figures acadèmiques i les vies d'accés. Davant aquest nou escenari, l'AQUIB ha hagut d'actualitzar els criteris i els procediments d'avaluació. Lindsay (2018) recorda que qualsevol canvi estructural dins la universitat exigeix anàlisi i adaptació per garantir que el sistema universitari mantingui uns estàndards de qualitat i prepari adequadament el seu personal docent per als nous reptes.

Amb aquest objectiu, l'AQUIB presenta aquesta anàlisi retrospectiva de la seva trajectòria com a agència avaluadora, amb la voluntat de detectar punts forts i aspectes susceptibles de millora. Així doncs, es pretén afavorir l'adaptació del model a les noves exigències legislatives, mitjançant enfocaments interdisciplinaris que, segons Lattuca (2001), promociónen una cultura d'aprenentatge col·laboratiu i inclueixi dins l'educació superior.

Un dels aspectes clau d'aquesta revisió és la redefinició dels criteris d'acreditació per a les noves figures acadèmiques que introdueix la LOSU. Trigwell i Prosser (2020) manifesten la necessitat d'adaptar l'ensenyament i l'aprenentatge universitari als canvis socials i acadèmics. Així doncs, l'AQUIB ha de revisar els seus sistemes d'avaluació per tal que s'ajustin a les competències requerides en un entorn acadèmic i professional global. En aquest sentit, resulta essencial mantenir mecanismes d'avaluació flexibles, com suggereixen Lynch, Yeigh i Boyd (2024), que permetin impulsar la innovació docent i l'actualització constant.

Aquesta actualització s'acompanya d'una perspectiva ètica i pedagògica que convida a allunyar-se de models estandarditzats i rígids. Segons Robinson-Self (2023), l'avaluació de la docència a l'educació superior hauria de prioritzar la millora contínua de l'experiència educativa per davant de l'acumulació de mèrits. Des d'aquest enfocament, l'anàlisi retrospectiva permetrà avaluar en quina mesura el

sistema d'acreditació de l'AQUIB ha afavorit l'excel·lència docent i el desenvolupament de bones pràctiques acadèmiques.

En aquest marc, pren rellevància el fet d'avaluar l'aplicació efectiva de l'enfocament DORA en la valoració de les publicacions i altres treballs de recerca. Aquesta metodologia, reconeguda per la literatura especialitzada (Ifenthaler i Gibson, 2020; Gannon, 2020), defensa una valoració més qualitativa de l'impacte acadèmic. L'aposta de l'AQUIB per aquest enfocament respon a la necessitat de consolidar una avaluació integral, que reconegui tant la qualitat investigadora com el compromís amb la docència.

Un altre àmbit de transformació destacable és l'impacte de la digitalització i la innovació en els processos d'acreditació. Tal com indiquen Kergel et al. (2018), el gir digital de l'educació superior ha alterat profundament la manera com es generen, comparteixen i valoren els coneixements. En aquest sentit, l'AQUIB estudia la incorporació d'eines digitals i sistemes d'analítica de dades per afavorir una avaluació més precisa i transparent. Tot i això, aquesta tendència tecnològica s'ha d'equilibrar amb una mirada ètica que garanteixi que les valoracions no es redueixin a indicadors quantitatius, sinó que continuïn reconeixent el context i les aportacions individuals de cada persona candidata.

Finalment, cal considerar els riscos associats a l'estandardització excessiva dels processos docents. Horrod (2023) alerta que un enfocament basat en suposades «millors pràctiques» pot generar una falsa sensació d'homogeneïtat en la qualitat. En lloc de promoure un model únic d'acreditació, l'AQUIB pot treure profit de l'anàlisi retrospectiva per identificar les pràctiques que han funcionat i adaptar-les a les noves realitats i expectatives del sistema universitari.

En conclusió, el nou marc normatiu introduït per la LOSU planteja reptes i oportunitats importants per a l'AQUIB en el seu rol d'agència d'acreditació del professorat universitari. Gràcies a aquest exercici d'anàlisi i al diàleg amb marcs conceptuals i metodològics sòlids —com els de Nicholls (2002), Lattuca (2001) i Trigwell i Prosser (2020)—, l'agència podrà enfortir el seu sistema d'avaluació. Així, no només garantirà l'adequació als nous requeriments normatius, sinó que contribuirà també a consolidar un model orientat a la qualitat, l'equitat i la millora contínua en l'educació superior.

Metodologia

L'avaluació de l'acreditació del professorat contractat universitari, específicament de les figures de professor ajudant doctor (PAD) i professor contractat doctor (PCD), és essencial per garantir la qualitat i el desenvolupament acadèmic. En aquest sentit, la combinació de metodologies qualitatives i quantitatives proporciona una comprensió completa de les dinàmiques implicades en aquest procés. A continuació, es descriuen ambdues metodologies, les dades disponibles i la seva integració per extreure'n conclusions fonamentades.

Dades disponibles per a l'anàlisi

L'anàlisi es fonamenta en una base de dades sòlida que inclou les variables següents:

- **Sol·licitants:** nombre total de persones que sol·liciten l'acreditació per a PAD i PCD.
- **Origen:** lloc de procedència geogràfica dels sol·licitants.
- **Edat:** franges d'edat dels sol·licitants.
- **Universitat de doctorat:** institució en què varen completar la formació doctoral.
- **Taxa d'èxit:** proporció d'acreditacions aconseguides per a PAD i PCD.

Amb aquest conjunt de dades, s'aplica un enfocament metodològic mixt, que combina tècniques qualitatives per contextualitzar i entendre les dinàmiques que hi ha darrere dels resultats, i tècniques quantitatives per identificar patrons i tendències.

Metodologia quantitativa

La metodologia quantitativa se centra en l'anàlisi de dades numèriques i permet identificar patrons i relacions estadísticament significatives. Aquest enfocament és especialment útil per respondre preguntes sobre el perfil dels sol·licitants, les característiques dels comitès avaluadors i les taxes d'èxit dels diferents grups.

En primer lloc, es fa una anàlisi descriptiva per extreure una visió general del perfil dels sol·licitants. Les variables clau són les següents:

- **Distribució de l'edat:** s'analitza la distribució per franges d'edat per veure si hi ha alguna tendència relacionada amb l'edat de les persones acreditades. Això podria indicar si els sol·licitants més joves o aquells amb més experiència tenen més probabilitats d'èxit.
- **Procedència geogràfica:** s'avalua la distribució territorial dels sol·licitants per determinar si hi ha alguna regió amb més representació o amb més èxit en el procés d'acreditació.
- **Universitat de doctorat:** s'analitza la taxa d'èxit en funció de la universitat on es va obtenir el doctorat per veure si hi ha institucions amb més bon rendiment en la formació de personal acreditat.

- **Taxa d'èxit general:** es calcula la taxa d'èxit global dels sol·licitants en ambdues categories (PAD i PCD). Això permet analitzar diferències entre els dos perfils.

En segon lloc, es realitza una anàlisi comparativa per identificar si existeixen diferències significatives en la taxa d'èxit segons les variables esmentades. Les comparacions clau són les següents:

- **Edat i taxa d'èxit:** s'analitza si els sol·licitants més joves o amb més trajectòria tenen més probabilitats d'acreditatar-se.
- **Universitat de doctorat i taxa d'èxit:** es compara la taxa d'èxit segons la institució on s'ha cursat el doctorat.
- **Taxa d'èxit entre PAD i PCD:** s'examinen les diferències de taxa d'èxit entre les dues figures per detectar possibles desequilibris.

Metodologia qualitativa

La metodologia qualitativa, tot i ser complementària a la quantitativa, permet aprofundir en les causes subjacents als patrons que s'observen. Aquest enfocament pretén recollir les experiències, opinions i percepcions dels implicats en el procés d'acreditació, cosa que aporta una comprensió més rica i contextualitzada.

Un dels components clau de l'anàlisi qualitativa és la revisió documental de tot allò relacionat amb el procés d'acreditació. Això inclou l'anàlisi de les guies i normatives que regeixen l'avaluació, així com dels informes elaborats pels comitès avaluadors. L'objectiu és detectar possibles discrepàncies entre els criteris formals establerts i la seva aplicació efectiva.

Integració de la metodologia mixta

La combinació de l'enfocament quantitatiu i qualitatiu permet una visió més completa del procés d'acreditació del professorat universitari. Aquesta integració s'articula en dos nivells:

- **Comparació de resultats quantitatius i qualitatius:** es contrasten els resultats obtinguts a través de les dades estadístiques, les entrevistes i les anàlisis de trajectòries. Això permet validar o qüestionar les hipòtesis generades a partir d'aquesta recerca i aprofundir en la comprensió dels resultats.
- **Triangulació de dades:** es creuen diferents fonts d'informació (estadístiques de sol·licitants, entrevistes als agents implicats i documents oficials) per obtenir una visió més rica i matisada dels factors que influeixen en l'èxit o fracàs del procés.

L'ús de metodologies mixtes garanteix una avaluació acurada del procés d'acreditació de les figures de PAD i PCD. Mentre que l'enfocament quantitatiu ajuda a detectar patrons generals, l'enfocament qualitatiu aporta una lectura més detallada de les vivències i percepcions dels agents implicats. Aquesta combinació és essencial per elaborar un estudi rigorós, fonamentat i útil tant per descriure l'estat actual de la qüestió com per formular propostes de millora concretes.

Fonts

L'anàlisi temàtica requereix la recopilació i ús de fonts diverses, tant internes com externes. Aquestes són imprescindibles per oferir una visió completa i precisa del procés, avaluar l'adequació del professorat i garantir que el procediment compleix amb els criteris de qualitat, transparència i objectivitat.

Fonts internes

En aquest context, les fonts internes són aquelles generades dins l'agència o dins les institucions d'educació superior participants. Inclouen:

- **Normatives i reglaments interns d'avaluació:** l'AQUIB estableix normes i criteris que defineixen els requisits d'acreditació, la valoració dels mèrits i el procediment de selecció d'avaluadors. Aquests documents són essencials per entendre les regles del procés i verificar si les avaluacions s'ajusten als estàndards establerts.
- **Informes d'avaluacions prèvies:** els informes històrics i resultats de processos anteriors ofereixen dades valuoses sobre l'eficàcia del sistema. Permeten comparar convocatòries, identificar tendències i detectar punts forts i febles per millorar el procediment actual.
- **Perfils acadèmics:** els registres contenen informació detallada sobre els perfils dels avaluats, en què s'hi inclouen titulacions, publicacions, trajectòria investigadora i participació en projectes. Aquests perfils fan possible establir comparacions justes i objectivar l'alineació amb la figura a acreditar.
- **Opinions i experiències del professorat avaluat:** mitjançant enquestes, l'AQUIB recull la valoració dels participants sobre aspectes com la claredat, accessibilitat i objectivitat del procediment. Aquesta retroacció és clau per detectar millores.

Integració de fonts per a l'anàlisi temàtica

La combinació de fonts internes i externes permet elaborar una anàlisi temàtica contextualitzada sobre el procés d'avaluació del professorat. Les fonts internes garanteixen que l'anàlisi s'ajusti a les normatives i necessitats específiques de l'AQUIB, mentre que les externes aporten una visió més àmplia i actualitzada sobre les pràctiques internacionals.

Per assegurar-ne l'eficàcia, és fonamental creuar les dades de les dues tipologies. Aquest enfocament ajuda a identificar àrees de millora en els procediments actuals i a construir un marc d'avaluació més sòlid, coherent i transparent.

Així, aquesta anàlisi no només serveix com a diagnòstic, sinó que també actua com a guia per introduir millores que optimitzin la qualitat de les avaluacions i, per extensió, del professorat acreditat. A més, la integració de fonts contribueix a fer que el procés sigui percebut com a just, inclusiu i rigorós, amb criteris clars que afavoreixen el desenvolupament acadèmic i investigador i la competitivitat del professorat tant en l'àmbit nacional com internacional.

Bloc 1: informe descriptiu de dades i resultats

1.1. Històric de sol·licituds i sol·licitants

La figura 1 mostra l'evolució del nombre total de sol·licituds i sol·licitants al llarg del temps per a les tres figures inicials d'acreditació: PAD, PCD i PC. Com ja s'ha mencionat, la figura de PC va deixar d'acreditar-se a partir de 2009.

Durant els primers cinc anys del programa (2004–2009), el nombre de sol·licituds es va mantenir relativament estable, amb una mitjana d'unes 50 sol·licituds anuals, exceptuant l'any 2005, en què es varen assolir prop de 100 sol·licituds. Aquest augment puntual podria atribuir-se a l'entrada en vigor del requisit d'acreditació establert per la LOU, que començava a tenir efectes pràctics dins el sistema universitari.

Entre el 2009 i 2012, s'observa un creixement més marcat en el volum de sol·licituds. En particular, en la convocatòria de 2011 es varen superar les 200 sol·licituds, el màxim de tota la sèrie temporal. Aquest increment es va concentrar especialment en la branca de ciències de la salut i podria estar vinculat a la necessitat de disposar de professorat acreditat davant la projecció d'una futura facultat de medicina a la UIB.

A partir del 2012 i fins el 2022, el nombre anual de sol·licituds es va estabilitzar entorn de les 100, encara que amb algunes fluctuacions. Cal destacar la caiguda registrada el 2014, quan el volum es va reduir a la meitat (al voltant de 50 sol·licituds), així com un nou repunt el 2016 (unes 150 sol·licituds), de nou impulsat per l'augment de la demanda en ciències de la salut arran de la implantació definitiva del grau en Medicina a la UIB.

Finalment, tot i que es podria esperar un cert impacte del context derivat de la COVID-19 en el volum de sol·licituds, les dades disponibles no mostren una afectació significativa. Ara bé, la interrupció temporal del programa i la manca d'informació completa dels anys posteriors dificulten fer una valoració contundent de l'evolució del programa en els darrers anys.

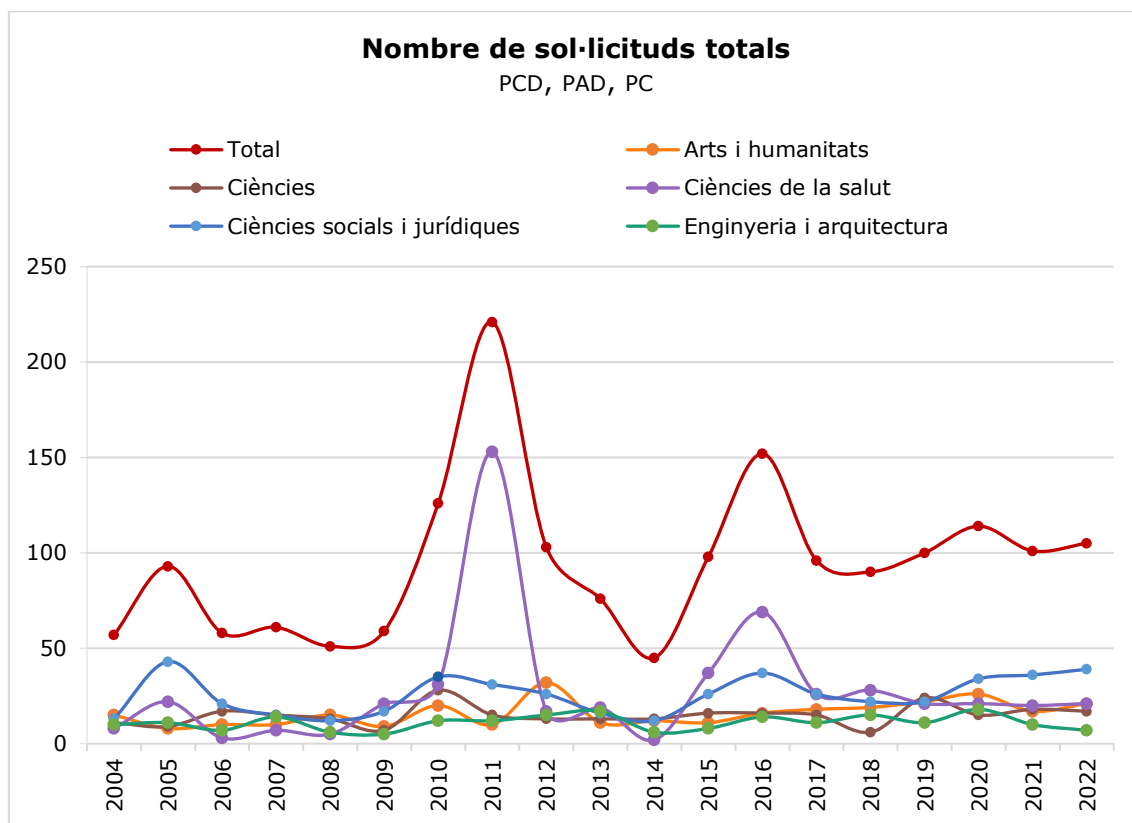

Figura 1. Nombre total de sol·licituds PCD, PAD, PC

1.2. Històric del percentatge d'avaluacions negatives

Professor ajudant doctor (PAD)

La figura 2 mostra la proporció d'avaluacions negatives de la figura de PAD al llarg del temps. En general, les variacions més rellevants podrien atribuir-se a canvis en els criteris d'avaluació, així com a la diversitat en el perfil i mèrits dels sol·licitants.

En termes generals, durant el període analitzat, s'ha mantingut una mitjana aproximada del 30–35 % d'avaluacions negatives, tot i les oscil·lacions importants segons la convocatòria.

Convocatòries com les del 2004, 2007 i 2013 varen registrar més del 80 % d'avaluacions positives, mentre que en altres, com les del 2010 i 2017, el percentatge de negatives va superar el 60 % i el 40 %, respectivament. Aquest increment podria estar relacionat amb l'entrada de sol·licituds provinents de branques amb menys adequació als criteris establert.

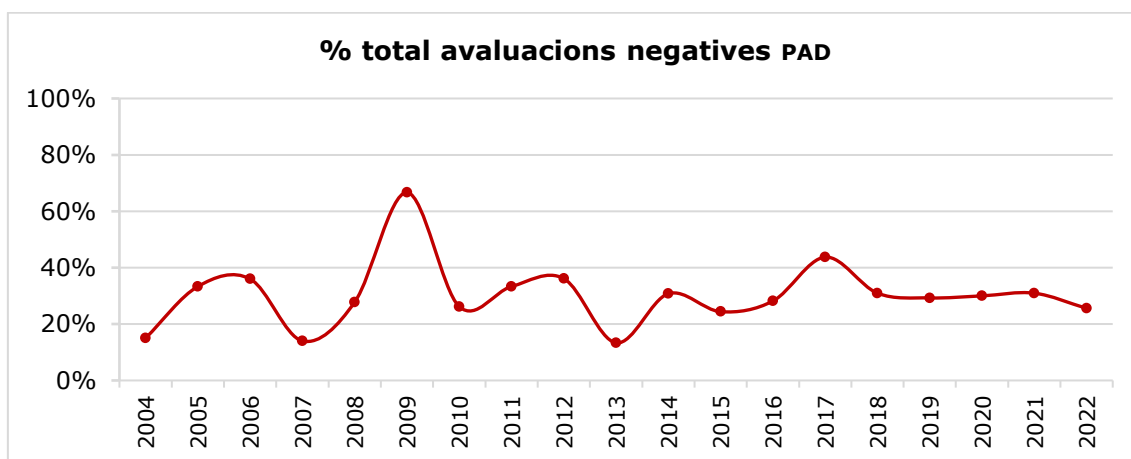

Figura 2. Percentatge d'avaluacions negatives (PAD)

En la branca d'arts i humanitats (figura 3), el percentatge d'avaluacions negatives va oscil·lar entre el 45 % i el 50 % (2004–2022), amb fluctuacions destacables. En algunes convocatòries (2005, 2006, 2007, 2009 i 2011) no hi va haver cap avaluació negativa; en d'altres (2016), la taxa va ser molt baixa (10 %). Per contra, es varen registrar taxes elevades el 2014 (50 %), 2018 (65 %), 2020 (70 %) i 2021 (75 %), fet que evidencia una tendència ascendent.

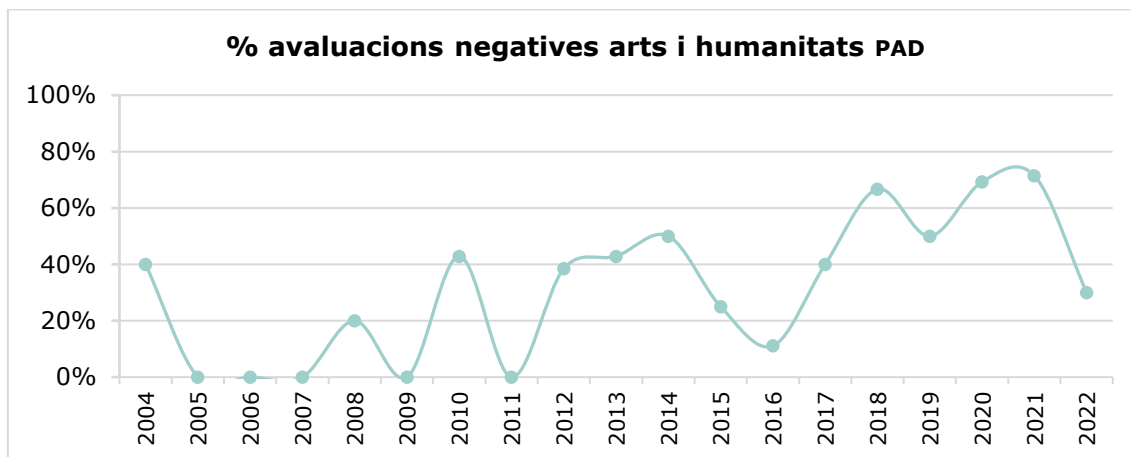

Figura 3. Percentatge d'avaluacions negatives d'arts i humanitats (PAD)

En la branca de ciències (figura 4), les negatives varen representar una mitjana del 20 %. En diverses convocatòries (2004, 2008, 2012, 2013, 2014, 2015, 2018 i 2019), la taxa d'èxit va ser del 100 %. Els valors màxims d'avaluacions negatives es varen donar en les convocatòries dels anys 2006, 2009 i 2017, en què varen superar el 30 %.

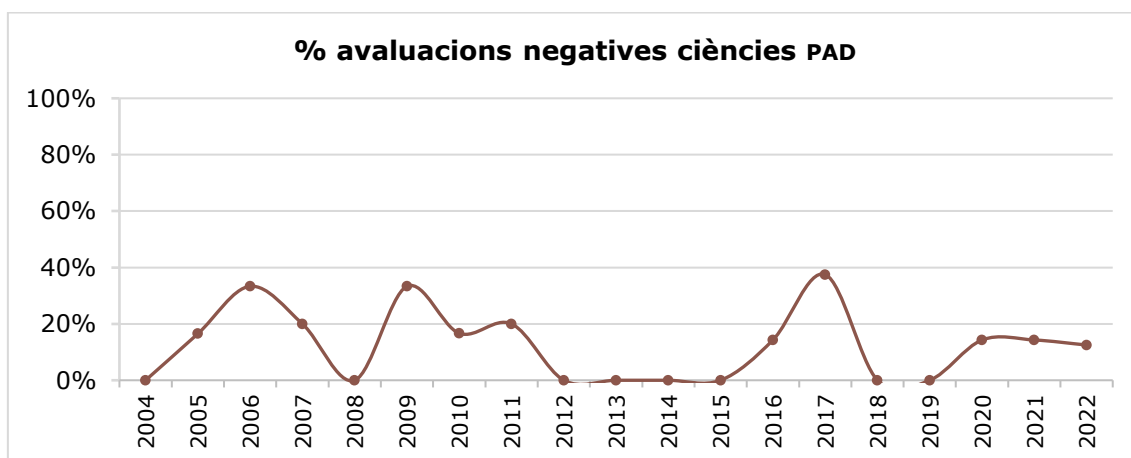

Figura 4. Percentatge d'avaluacions negatives de ciències (PAD)

En la branca de ciències socials i jurídiques (figura 5), la mitjana de negatives es va situar entre el 40 % i el 50 %, però amb grans diferències entre convocatòries. En dues convocatòries (2007 i 2019) es varen arribar al 100 % d'avaluacions positives, mentre que el 2010 totes les sol·licituds varen ser negatives i el 2017 les negatives varen arribar al 80 %.

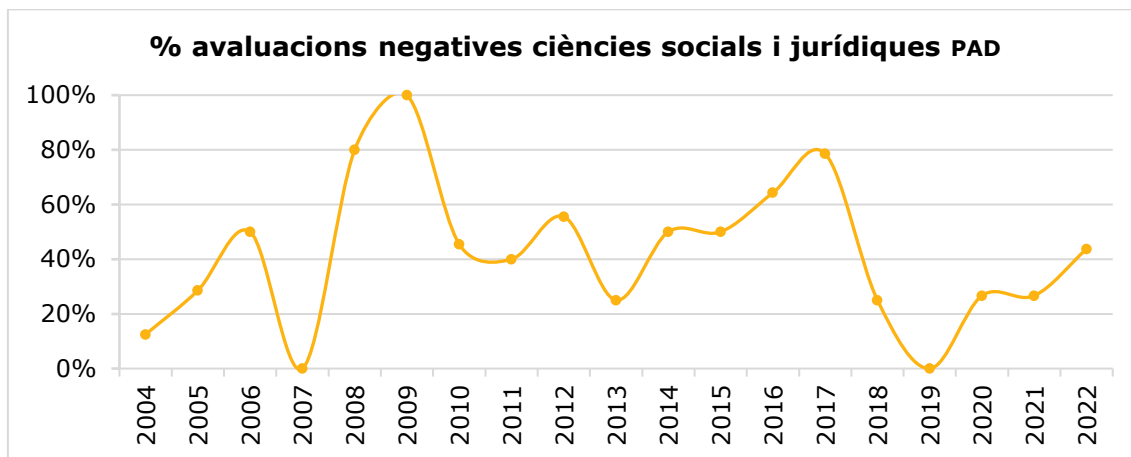

Figura 5. Percentatge d'avaluacions negatives de ciències socials i jurídiques (PAD)

Les avaluacions negatives en la branca de ciències de la salut varen tenir una mitjana aproximada del 60-65 %, amb variacions importats. Malgrat assolir el 100 % d'avaluacions positives en convocatòries com les dels anys 2004, 2008, 2013, 2019 i 2022, hi va haver un 100 % de negatives el 2007 i 2014, i un 70 % el 2009. Així mateix, les convocatòries del 2011 i 2021 varen tenir un 40 % d'avaluacions negatives.

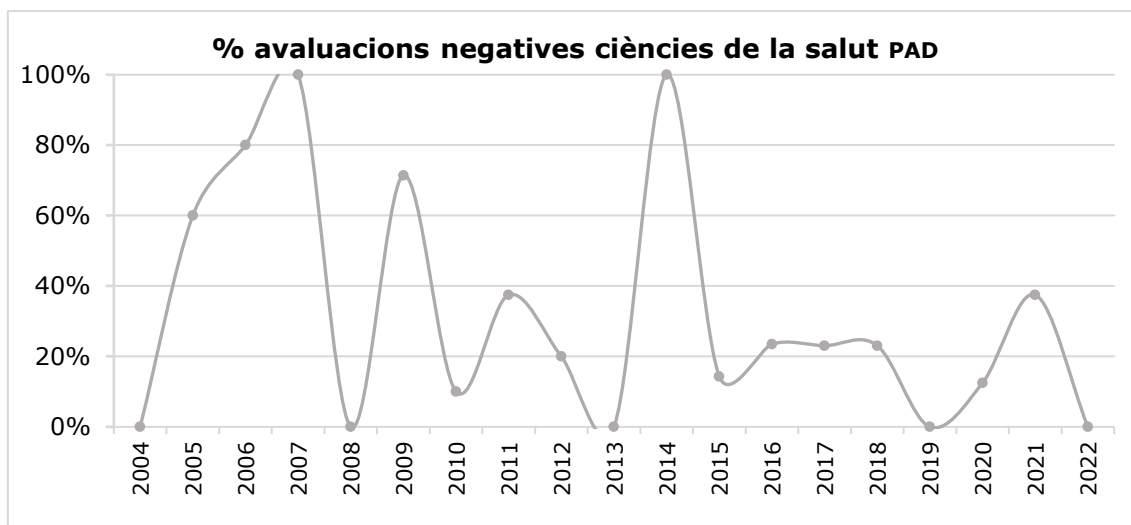

Figura 6. Percentatge d'avaluacions negatives de ciències de la salut (PAD)

Finalment, quant a enginyeria i arquitectura (figura 7), les avaluacions negatives varen ser una excepció, ja que la taxa d'èxit es va mantenir alta en gairebé totes les convocatòries. Les úniques excepcions destacables varen ser el 2012 (50 % de negatives), 2015 (25 %) i 2018 (17 %).

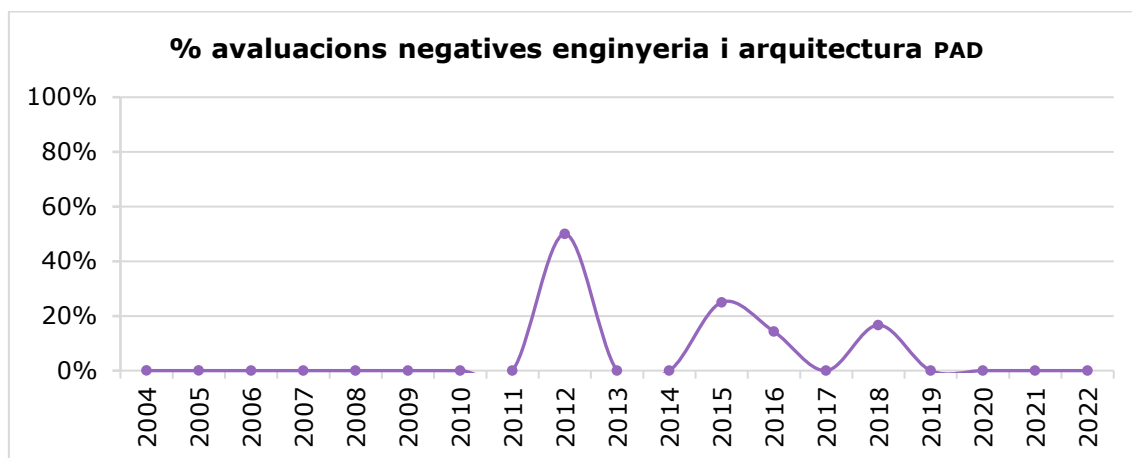

Figura 7. Percentatge d'avaluacions negatives d'enginyeria i arquitectura (PAD)

Professor contractat doctor (PCD)

La figura 8 mostra la proporció d'avaluacions negatives de la figura de PCD al llarg del temps. En general, les negatives es varen mantenir al voltant del 40 %, tot i que el 2008 i el 2009 aquest valor va pujar fins al 60 %.

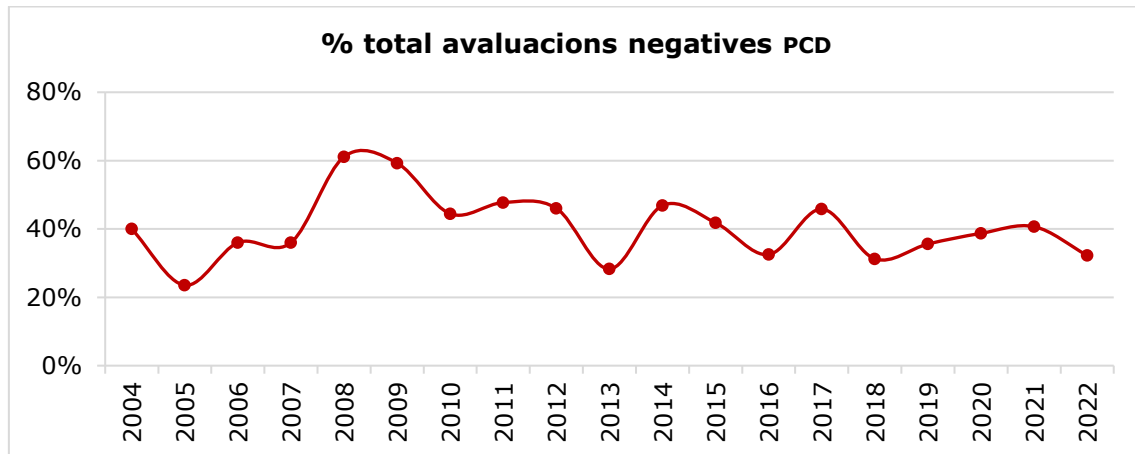

Figura 8. Percentatge d'avaluacions negatives (PCD)

En les sol·licituds per a la figura de PCD de la branca d'arts i humanitats (figura 9), el nombre d'avaluacions negatives es va mantenir al voltant d'un 55-60 %. El 2005, 2006 i 2009 es va arribar al 100 % d'avaluacions positives. No obstant això, en convocatòries com les del 2008, 2010 i 2020 les negatives varen assolir el 70 %, i el 2014 varen superar el 80 %.

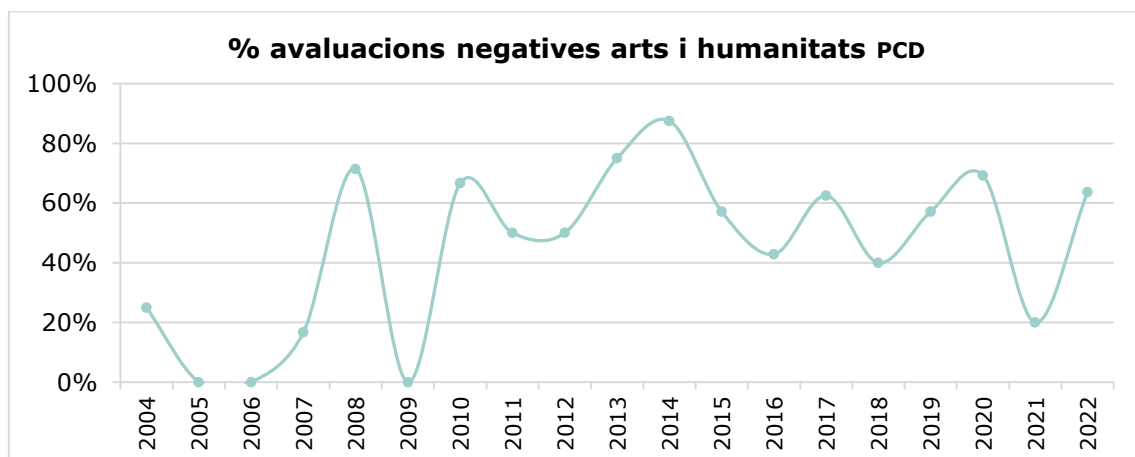

Figura 9. Percentatge d'avaluacions negatives d'arts i humanitats (PCD)

En la branca de ciències (figura 10), la mitjana de negatives es va situar en un 50 %. El 2005, 2006, 2008, 2009 i 2018 totes les sol·licituds varen obtenir avaluació positiva. En canvi, el 2004 les negatives varen arribar al 70 %.

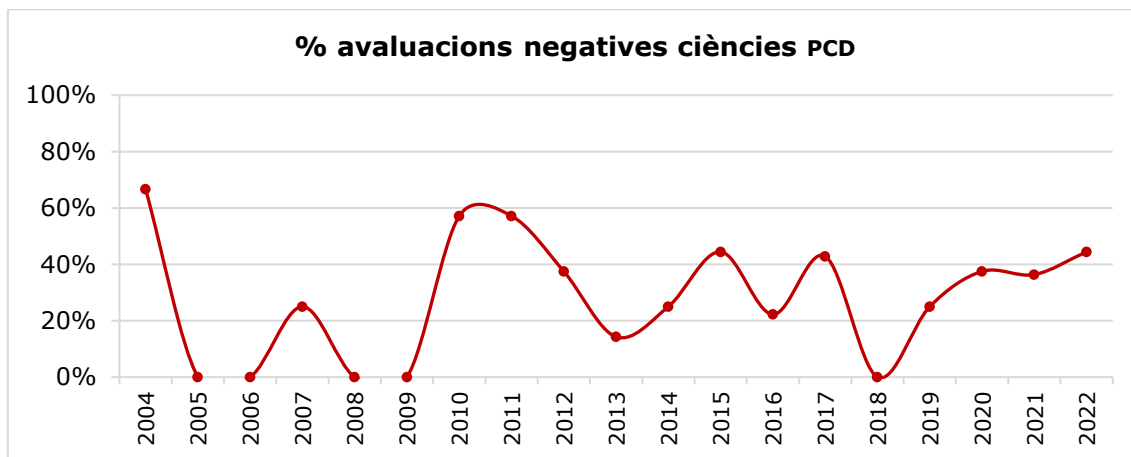

Figura 10. Percentatge d'avaluacions negatives de ciències (PCD)

En la branca de ciències socials i jurídiques (figura 11), la mitjana de negatives va oscil·lar entre el 55 % i el 60 %. La convocatòria del 2011 va destacar amb menys del 20 % d'avaluacions negatives, mentre que el 2009 (70 %) i el 2012 (60 %) varen presentar valors elevats.

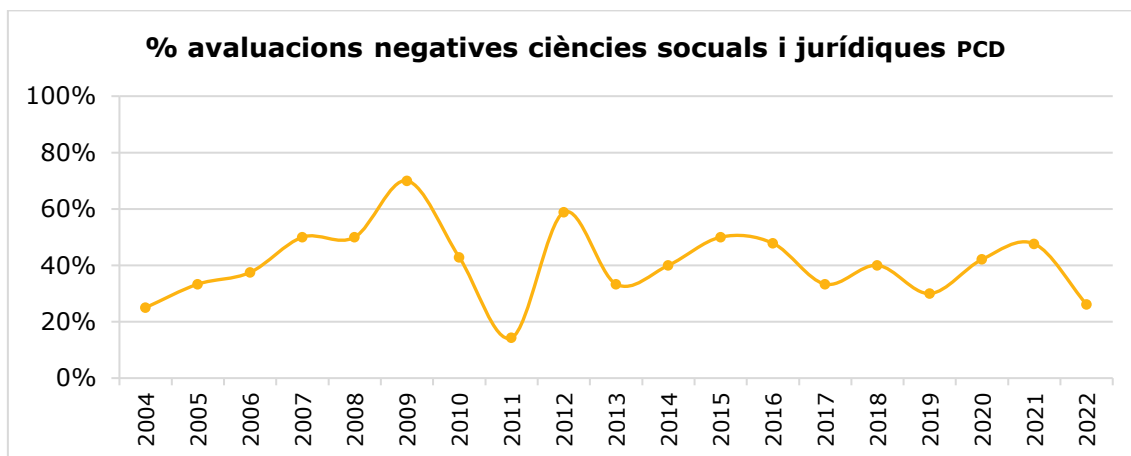

Figura 11. Percentatge d'avaluacions negatives de ciències socials i jurídiques (PCD)

En la branca de ciències de la salut (figura 12), el percentatge de negatives es va situar entre el 55 % i el 60 %, però en convocatòries com les del 2004, 2005, 2009 i, sobretot, 2014, aquest límit es va superar. El 2014, cap sol·licitud no va aconseguir l'acreditació (100 % de negatives).

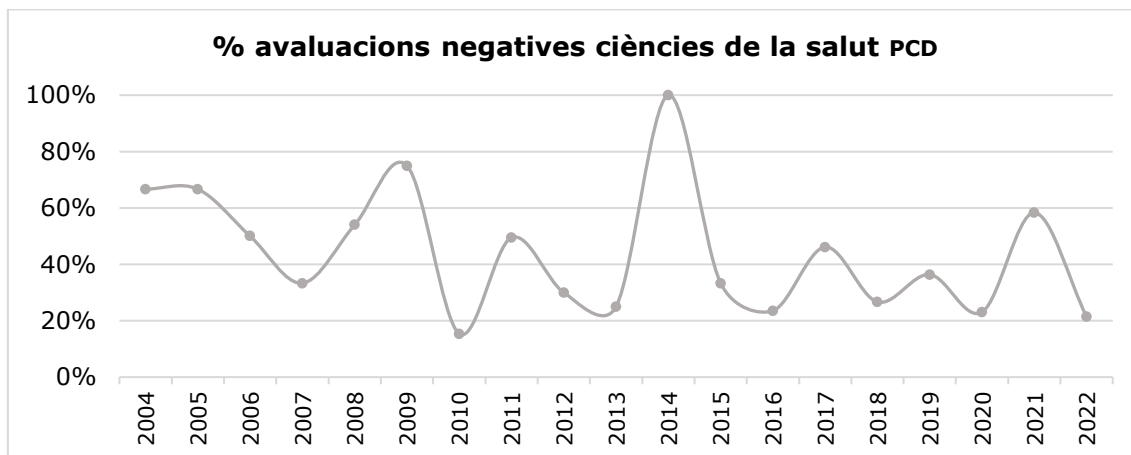

Figura 12. Percentatge d'avaluacions negatives de ciències de la salut (PCD)

Finalment, en la branca d'enginyeria i arquitectura (figura 13), s'hi observa una davallada notable de les avaluacions negatives. El 2006 i 2008, totes les sol·licituds varen ser rebutjades. La mitjana es va mantenir per sobre del 50 % fins l'any 2012. A partir del 2013, el percentatge va començar a disminuir i es va estabilitzar entre el 30 % i el 50 %, fins a arribar al 0 % de negatives l'any 2022. Aquest canvi podria estar relacionat amb la modificació dels criteris d'avaluació aplicats a la branca a partir del 2013.

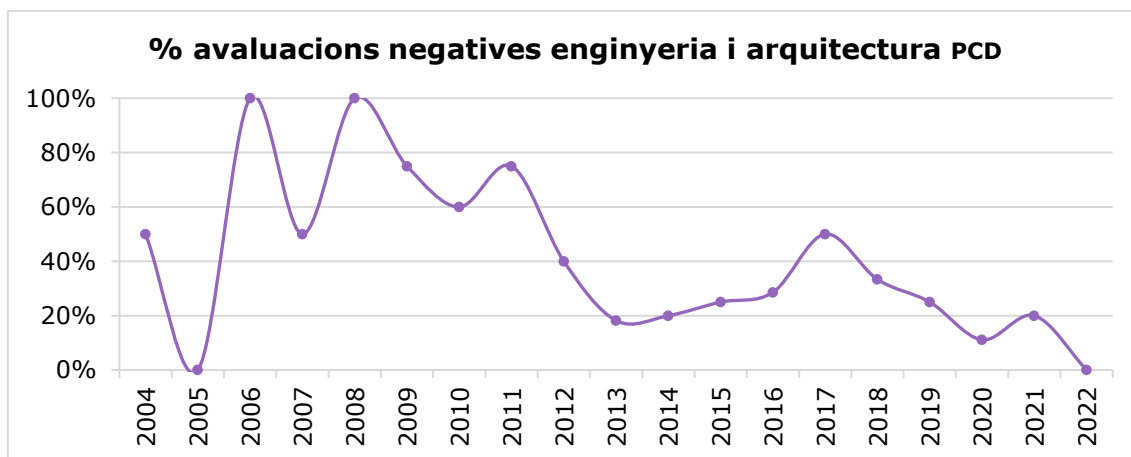

Figura 13. Percentatge d'avaluacions negatives en enginyeria (PCD)

1.3. Gènere i edat dels sol·licitants

Les figures següents analitzen la composició del col·lectiu de sol·licitants segons el gènere i l'edat, amb l'objectiu d'identificar possibles desigualtats estructurals.

Entre els anys 2004 i 2016, el nombre d'homes sol·licitants va superar el de dones (figura 14), excepte en les convocatòries del 2005 i 2012, en què els valors van ser pràcticament iguals. A partir del 2016, el nombre de dones va ser similar o fins i tot superior al d'homes (convocatòries del 2016, 2020 i 2021).

Pel que fa als resultats d'acreditació de PAD segons gènere (figura 15), les dades indiquen que el percentatge d'avaluacions negatives va ser similar entre homes i dones, sense diferències significatives atribuïbles al gènere. Tanmateix, la mida de la mostra limita la possibilitat d'extreure conclusions sòlides.

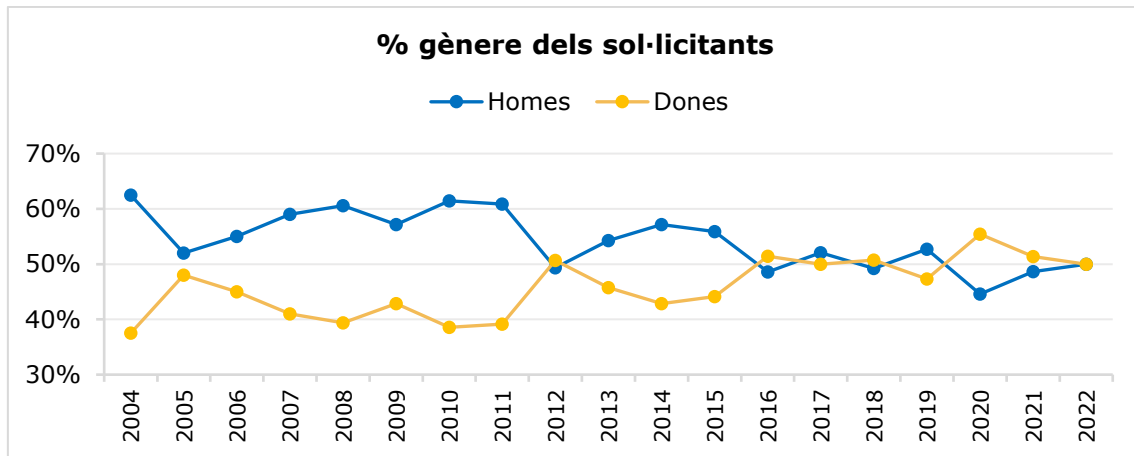

Figura 14. Percentatge de sol·licituds per gènere

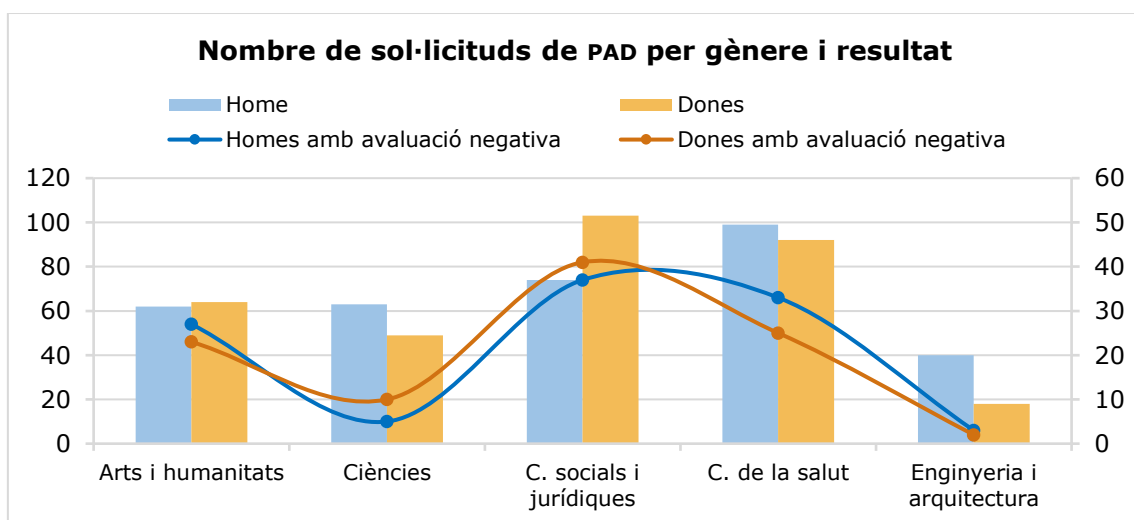

Figura 15. Nombre de sol·licituds per gènere i resultat (PAD)

En les acreditacions de PCD (figura 16), s'aprecien diferències per gènere: les dones presenten un percentatge més alt d'avaluacions negatives en les branques d'arts i humanitats, ciències i ciències socials i jurídiques. Aquesta tendència s'inverteix en les branques de ciències de la salut i enginyeria i arquitectura, en què els homes registren més avaluacions desfavorables.

Pel que fa a l'edat (figura 17), entre el 2004 i 2008 varen predominar els menors de 35 anys, amb més del 50 % de les sol·licituds. Entre els anys 2009 i 2020, el grup de 35 a 44 anys va passar a ser el majoritari, amb valors superiors al 40 % i pujades properes al 60 % en les convocatòries dels anys 2009, 2013 i 2019. El 2021 i 2022, les persones menors de 35 anys tornaren a encapçalar les sol·licituds, tot i que seguides de prop pel grup de 35 a 44. El grup de majors de 45 anys va oscil·lar entre el 5 % i el 20 % fins a l'any 2010, amb repunts per damunt del 30 % els anys 2011, 2012 i 2016. Des de 2017, s'ha mantingut entorn del 20 % de les sol·licituds.

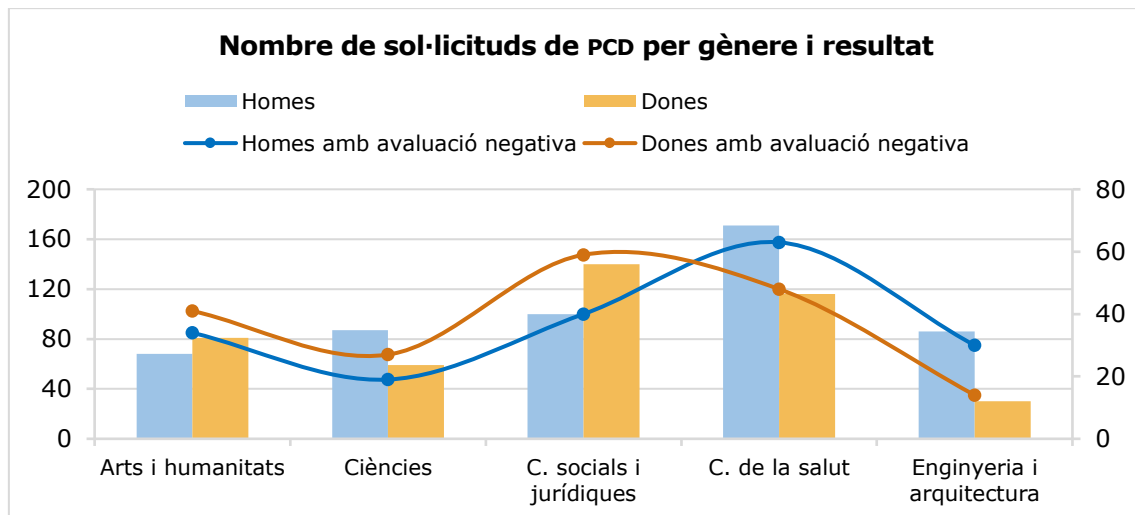

Figura 16. Nombre de sol·licituds per gènere i resultat (PCD)

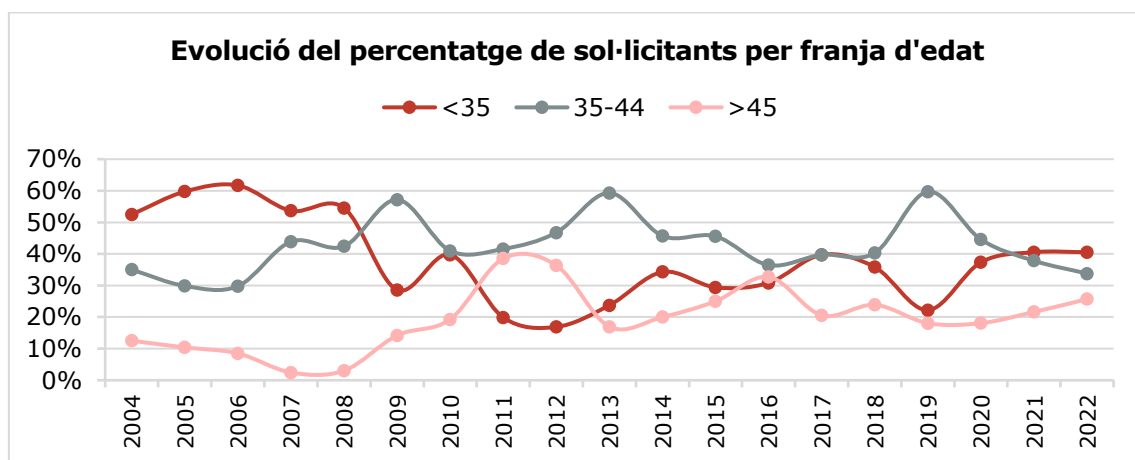

Figura 17. Evolució del percentatge de sol·licitants per franja d'edat

1.4. Procedència dels sol·licitants

Nacionalitat

La figura 18 mostra la distribució per nacionalitat dels sol·licitants de l'acreditació per a PAD. Tot i que la majoria tenien nacionalitat espanyola, s'observa una presència constant de sol·licitants estrangers en algunes branques. En concret, en les branques de ciències i ciències socials i jurídiques va representar aproximadament un 15 % de les sol·licituds i en arts i humanitats, al voltant del 10 %. En canvi, en les branques de ciències de la salut i enginyeria i arquitectura, la seva presència va ser testimonial.

En les sol·licituds d'acreditació per a PCD (figura 19), es va mantenir una proporció semblant de sol·licitants estrangers en la branca de ciències (al voltant del 15 %), però s'observa una disminució notable en la de ciències socials i jurídiques. En la resta de branques, la participació internacional va ser residual.

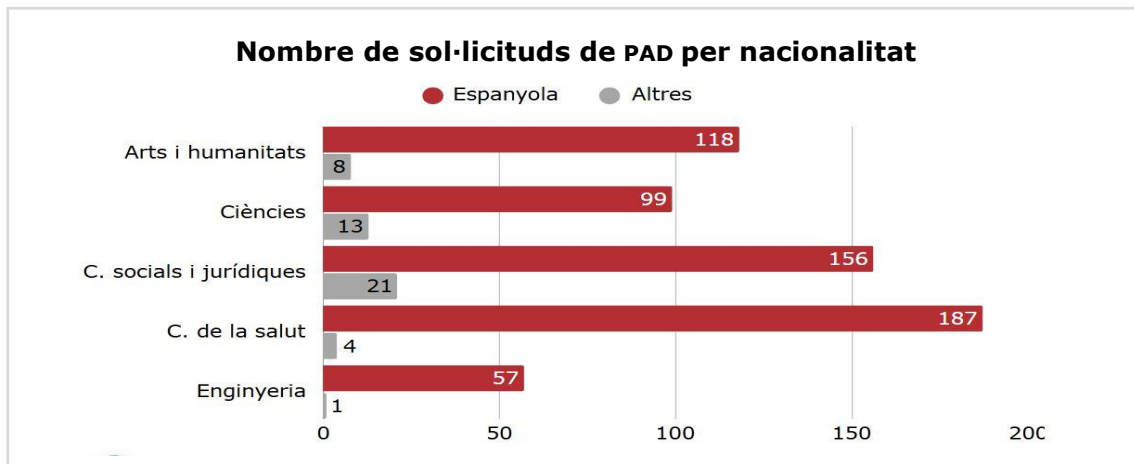

Figura 18. Nombre de sol·licituds per nacionalitat (PAD)

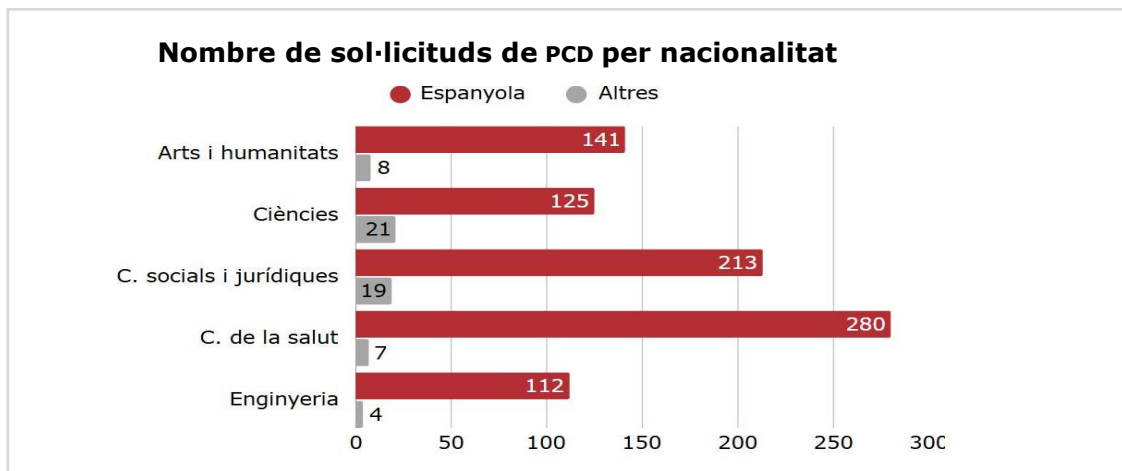

Figura 19. Nombre de sol·licituds per nacionalitat (PCD)

Residència en el moment de la sol·licitud

El lloc de residència dels sol·licitants en el moment de presentar la sol·licitud aporta informació sobre les motivacions per participar en la convocatòria, així com sobre possibles diferències en els resultats del procés d'avaluació.

En el cas de PAD (figura 20), la majoria de sol·licitants residien a les Illes Balears (més del 90 %). Amb tot, s'observa un petit grup de persones procedents de la resta de l'Estat (al voltant del 5 %), especialment de les branques d'arts i humanitats, ciències socials i jurídiques i enginyeria i arquitectura. En la branca de ciències, el segon grup més freqüent va correspondre a sol·licitants residents en països de l'espai europeu.

En les sol·licituds de PCD (figura 21), es va mantenir una clara concentració de residents a les Illes Balears, sobretot en les branques d'enginyeria i arquitectura i de ciències de la salut, en què pràcticament la totalitat de sol·licitants tenen la residència a les illes. En comparació amb PAD, va disminuir la proporció de residents en altres comunitats autònomes, especialment en les branques d'arts i humanitats i de ciències socials i jurídiques. En la branca de ciències, es va mantenir un grup estable de sol·licitants amb residència dins l'espai europeu, entorn del 5 %, en línia amb el que s'ha observat en la figura de PAD.

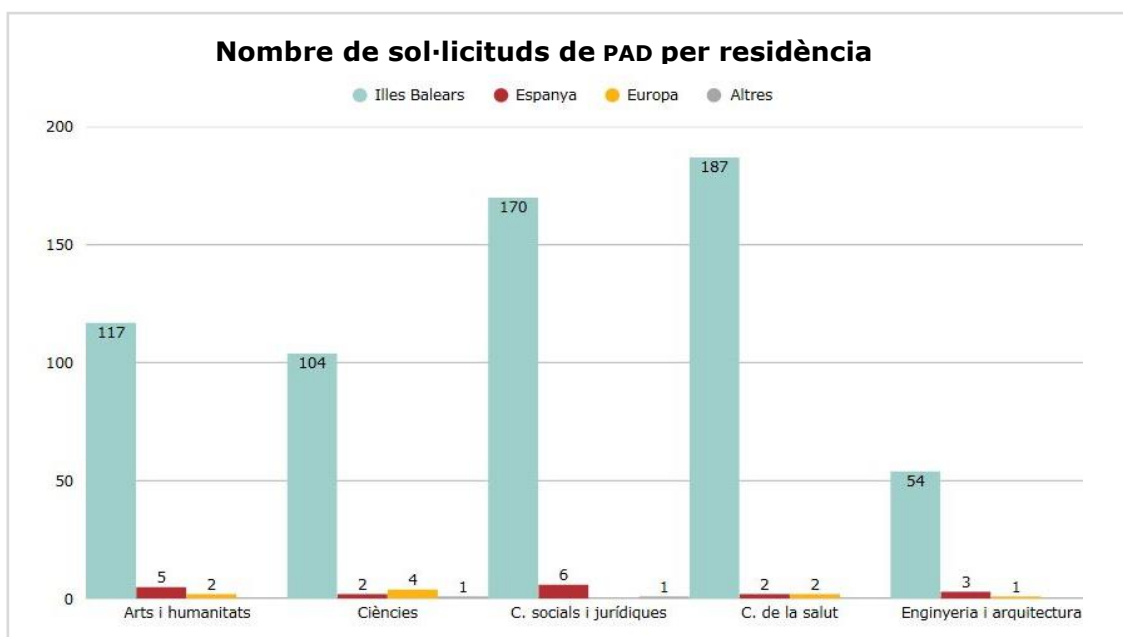

figura 20. Nombre de sol·licituds per residència declarada (PAD)

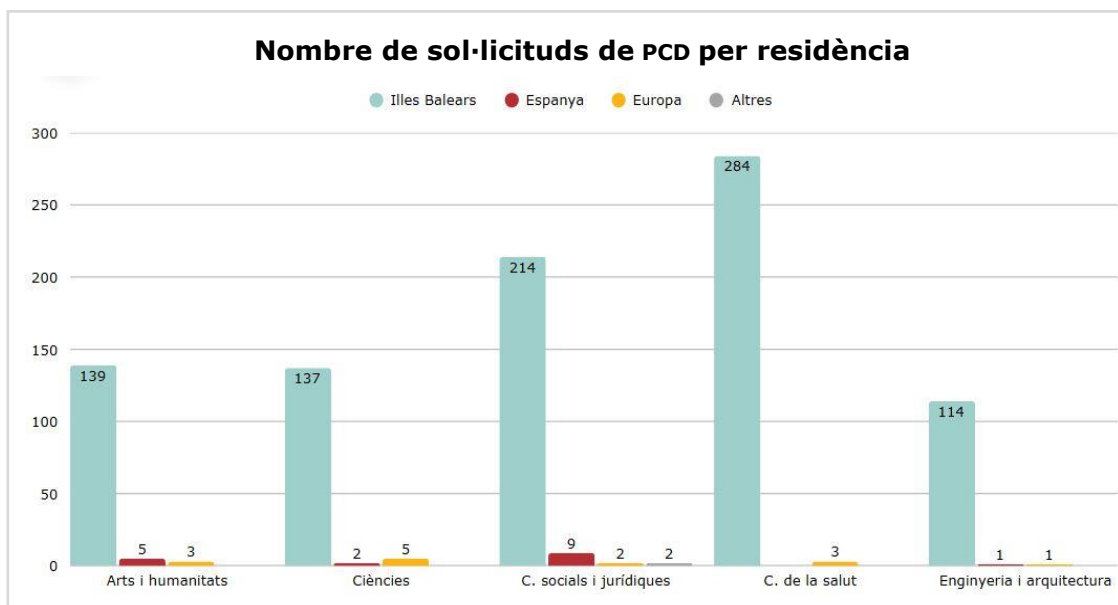

Figura 21. Nombre de sol·licituds per residència declarada (PCD)

Universitat on es va obtenir el doctorat

La distribució segons la universitat en què els sol·licitants varen obtenir el títol de doctor permet analitzar fins a quin punt les sol·licituds provenen de perfils formats en institucions externes al sistema universitari de les Illes Balears, així com valorar el grau d'internacionalització acadèmica dels perfils que accedeixen al procés. Aquest indicador és especialment rellevant per observar la diversitat institucional de procedència dels perfils que es presenten a les convocatòries.

En el cas de la figura de PAD (figura 22), la majoria de sol·licitants varen obtenir el doctorat a Espanya, principalment a la UIB i, en segon lloc, en altres universitats espanyoles, amb una presència destacada d'universitats catalanes. Aquest patró denota un vincle fort amb el sistema universitari autonòmic i amb determinats sistemes regionals pròxims. Tanmateix, en les branques de ciències i ciències socials i jurídiques, s'hi observa una proporció significativa de persones, entorn del 15 % del total de sol·licituds, que varen fer la tesi doctoral en universitats estrangeres.

En el cas de PCD (figura 23), la situació és similar, amb una majoria de doctorats obtinguts a la UIB i en altres universitats espanyoles, amb una presència destacada d'universitats catalanes. Tanmateix, en les branques de ciències i de ciències socials i jurídiques, el percentatge de doctors formats en universitats estrangeres augmenta fins a prop del 20 %.

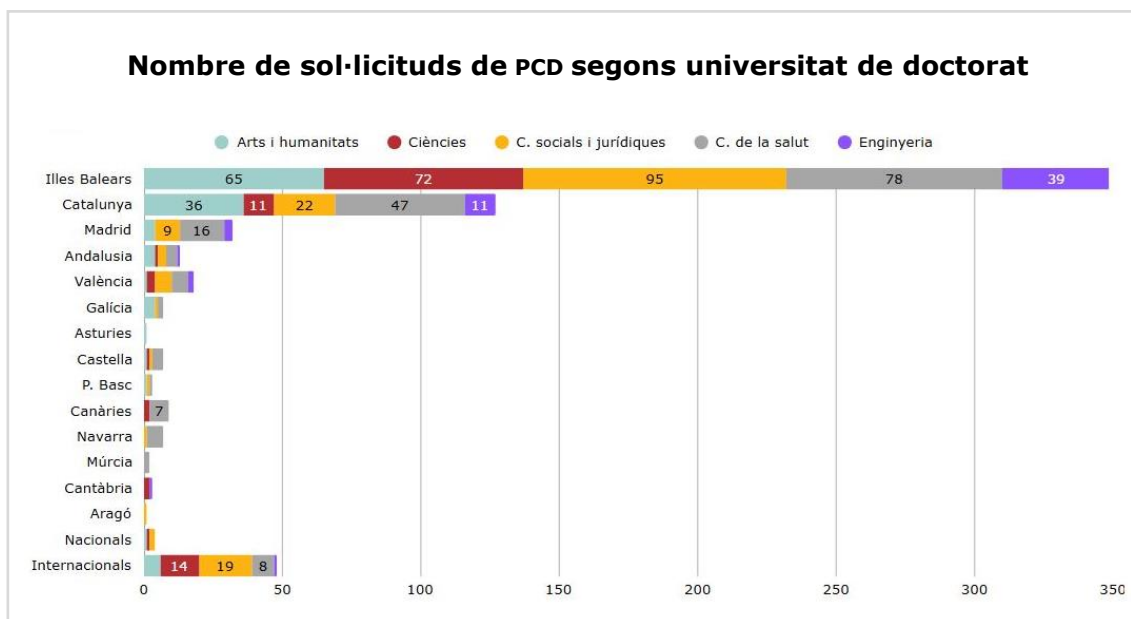

Figura 22. Nombre de sol·licituds segons la universitat de doctorat (PCD)

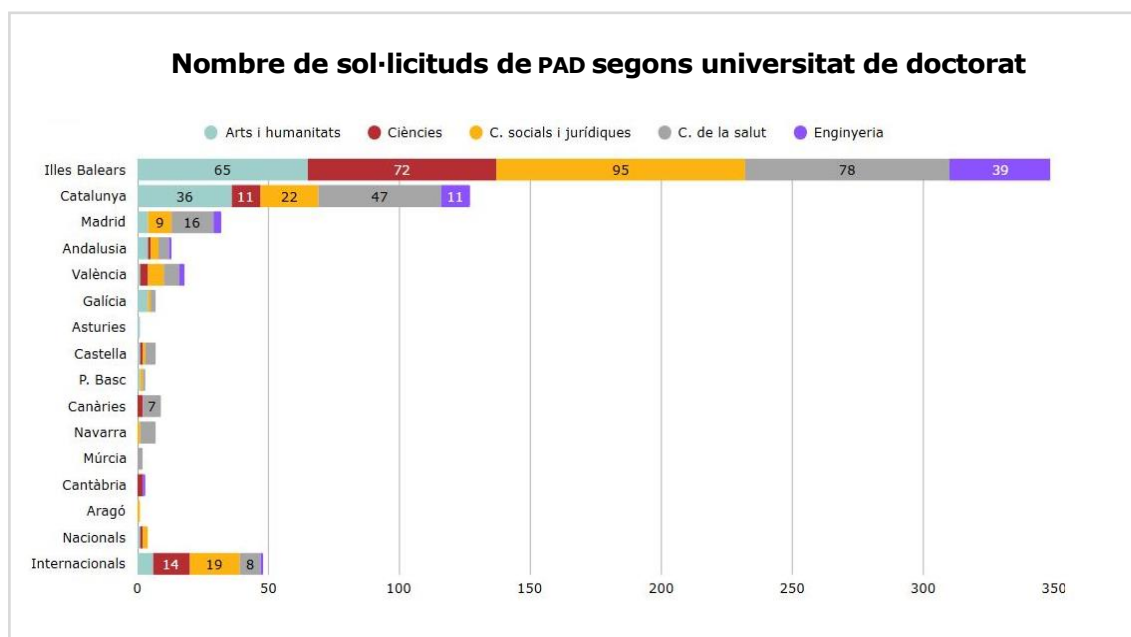

Figura 23. Nombre de sol·licituds segons la universitat de doctorat (PAD)

Bloc 2: anàlisi

3.1. Cicle complet PAD-PCD a l'AQUIB

Aquest apartat analitza els casos en què els sol·licitants varen obtenir una avaluació positiva tant per a PAD com per a PCD a través de l'AQUIB. S'han exclòs de l'anàlisi aquells que només aconseguiren una de les dues acreditacions amb l'AQUIB, els qui no obtingueren una avaluació positiva per a cap figura, així com els qui obtingueren les dues acreditacions però en àrees de coneixement diferents.

En el moment de la sol·licitud, era possible optar a l'avaluació de les dues figures si es complien els requisits. Per això, es podien donar diferents situacions: obtenir només l'acreditació com a PAD, aconseguir les dues en una mateixa convocatòria o bé obtenir-les en convocatòries diferents. En cas d'avaluació positiva per a PCD, s'atorgava automàticament la de PAD.

Tal com mostra la figura 24, la majoria de sol·licitants amb doble avaluació positiva la varen obtenir en la mateixa convocatòria, ja que varen sol·licitar les acreditacions de manera simultània. En la resta de casos, l'interval entre una i altra acreditació no ha superat els tres anys, tot i que hi ha algunes excepcions.

Cal recordar que l'acreditació d'ANECA és vàlida a tot l'Estat, per això moltes persones també hi varen presentar la seva sol·licitud. És probable que alguns perfils amb avaluació positiva només en una figura a l'AQUIB completassin el procés a l'ANECA. Aquestes situacions han quedat fora de l'abast d'aquesta anàlisi.

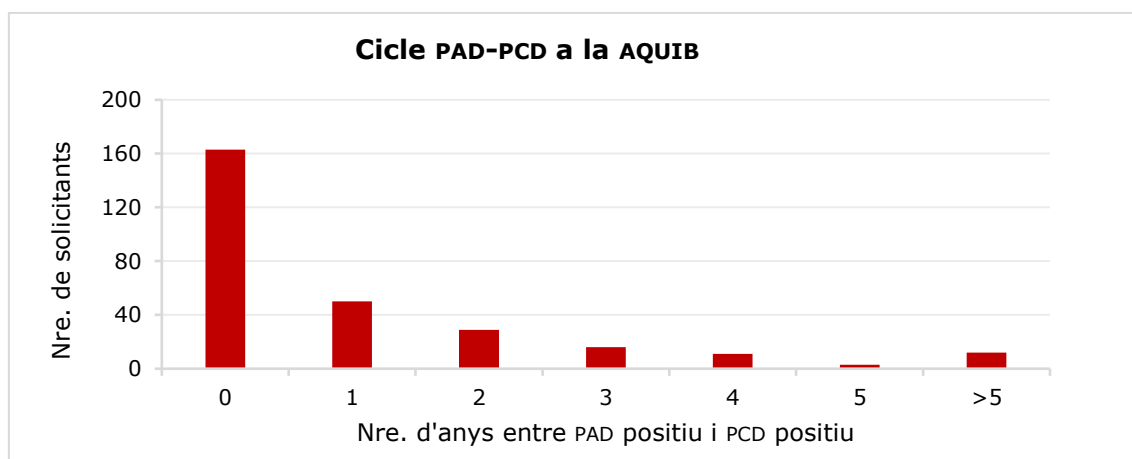

Figura 24. Cicle PAD-PCD a l'AQUIB

3.2. Anàlisi dels motius principals de les avaluacions negatives

Els comitès de professorat de l'AQUIB inclouen a les avaluacions negatives una motivació raonada per detallar les dimensions en què el sol·licitant presenta mancances o aspectes susceptibles de millora. Per elaborar aquest apartat, s'han analitzat les motivacions recollides als informes de les convocatòries dels anys 2020, 2021 i 2022. Cal tenir en compte que, d'acord amb l'estructura de l'aplicació informàtica emprada en el procés d'avaluació, les publicacions s'han comptabilitzat com la suma d'articles científics i capítols de llibre.

Comentaris dels comitès en les avaluacions negatives per a PAD

La figura 25 mostra la distribució percentual dels comentaris per dimensió que es varen incloure als informes d'avaluació negativa per a la figura de PAD. Tal com era d'esperar, un percentatge elevat d'informes va incloure observacions relatives a la insuficiència de publicacions científiques o a la manca de participació en projectes de recerca.

Ara bé, més enllà d'aquest patró general, l'anàlisi permet identificar algunes diferències rellevants segons la branca de coneixement. Per exemple, en la branca de ciències socials i jurídiques gairebé no es va fer referència a la manca d'experiència docent, cosa que suggereix que aquest requisit, de manera general, es va complir en aquesta branca. En canvi, en enginyeria i arquitectura varen ser comunes les mencions a la falta de patents, un mèrit especialment rellevant en aquest àmbit.

També destaca el cas de les estades de recerca, que constitueixen un criteri de pes en l'avaluació per a PAD. En branques com arts i humanitats o ciències socials, molts informes varen assenyalar la manca d'aquest mèrit. Per contra, en ciències i enginyeria i arquitectura, aquest aspecte, en general, no va aparèixer als informes negatius, cosa que podria indicar que, quan no es complia aquest criteri, també es registraven dèficits en altres dimensions essencials del perfil acadèmic.

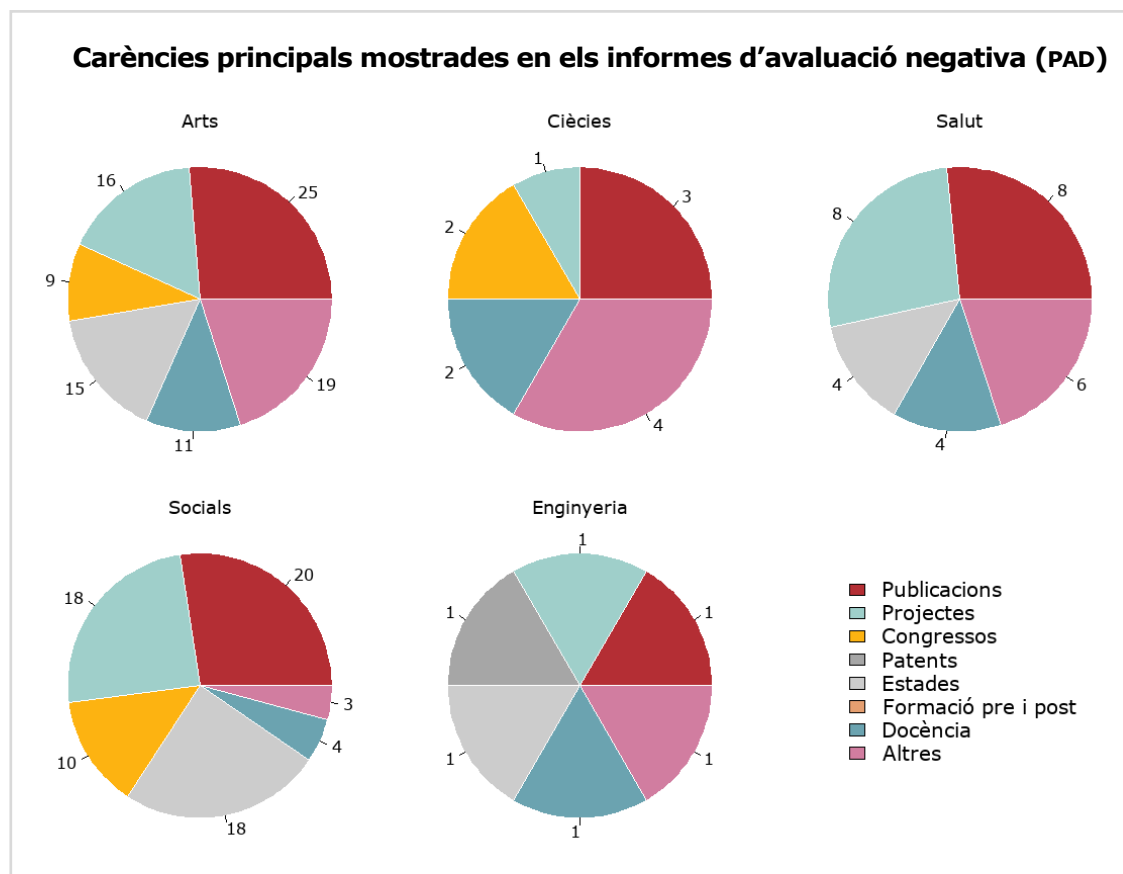

Figura 25. Carències principals mostrades en els informes d'avaluació negativa (PAD)

Comentaris dels comitès en les avaluacions negatives per a PCD

La figura 26 mostra la distribució percentual dels comentaris distribuïts segons la dimensió en què apareixen en els informes d'avaluació negatius per a la figura de PCD.

Tot i que els blocs d'avaluació per a PAD i PCD tenen una estructura general comuna, en el cas de PCD s'hi introdueixen més subdimensions. Això permet fer una valoració més detallada del perfil acadèmic. Malgrat aquestes diferències, en les dues figures i en totes les branques s'observa un punt en comú: la manca de publicacions científiques va ser el principal motiu que justifica les avaluacions negatives.

Ara bé, l'anàlisi detallada per branca deixa veure matisos importants. En ciències, per exemple, la manca de participació en projectes de recerca es va esmentar menys, mentre que la manca de mèrits docents es va destacar en la majoria de casos. Aquesta tendència contrasta amb la d'altres branques, com ara enginyeria i arquitectura, en què va destacar l'absència de patents com un dels motius recurrents d'avaluació desfavorable.

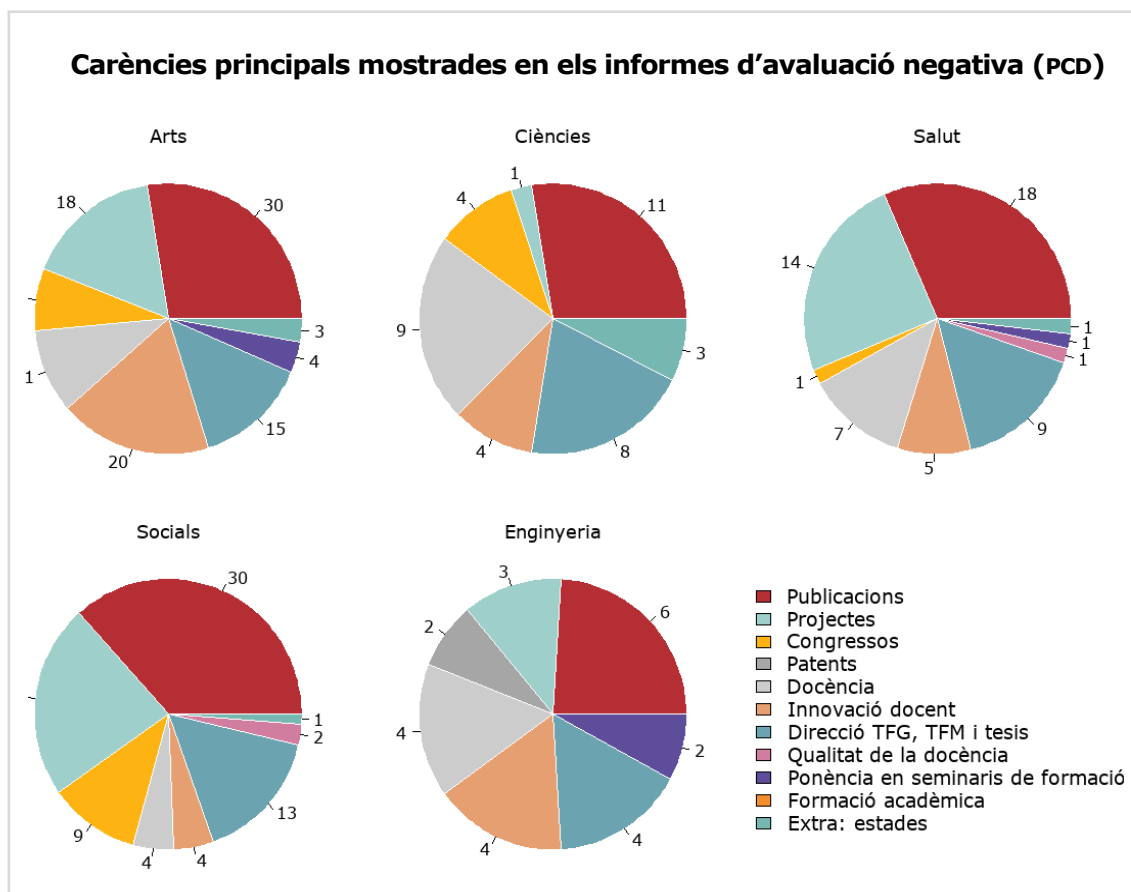

Figura 26. Carències principals mostrades en els informes d'avaluació negativa (PCD)

3.3. Àrees amb les puntuacions més altes

Aquesta anàlisi s'ha elaborat a partir de les dades recollides durant el cicle d'avaluació 2020–2022 mitjançant l'aplicació informàtica AVAPRO, desenvolupada l'any 2020 específicament per a l'avaluació del professorat. Aquesta eina ha permès extreure informació rellevant per identificar tendències segons la branca de coneixement i els blocs avaluatius.

Com que els diferents subapartats del bloc de recerca tenen puntuacions màximes diferenciades segons la branca, s'han normalitzat els valors. Per fer-ho s'ha dividit cada puntuació pel seu màxim possible. Per garantir la coherència, aquest procés també s'ha aplicat als blocs de formació acadèmica, experiència docent, experiència professional i altres mèrits, tot i que en aquests casos la puntuació màxima era comuna a totes les branques.

D'aquesta manera, els valors es presenten en una escala de 0 a 1, en què 1 representa la puntuació màxima assolible. Tot i que la mostra disponible (2020–2022) és limitada, els resultats permeten identificar tendències, punts destacats i possibles àrees de millora.

Professor ajudant doctor (PAD)

Les puntuacions mitjanes totals (no normalitzades) obtingudes pels sol·licitants de la figura de PAD són les següents:

Branca de coneixement	Puntuació total
Arts i humanitats	61,3
Ciències	67,6
Ciències de la salut	69,2
Ciències socials i jurídiques	64,4
Enginyeria i arquitectura	66,1

La puntuació màxima era de 102 punts, amb un llinar d'avaluació positiva establert en 55 punts. Si bé les puntuacions mitjanes en arts i humanitats són lleugerament inferiors, aquesta diferència no és estadísticament significativa.

Tal com es mostra a la figura 27, les branques de ciències socials i jurídiques i d'arts i humanitats destaquen per una puntuació més elevada en experiència docent, mentre que les de ciències, ciències de la salut i enginyeria i arquitectura obtenen millors resultats en experiència investigadora. Pel que fa a l'experiència professional, les puntuacions més altes corresponen a ciències de la salut i les més baixes a enginyeria i arquitectura. Finalment, els sol·licitants d'arts i humanitats presenten

una formació acadèmica lleugerament superior a la de la resta de branques, especialment si es comparen amb les d'enginyeria i arquitectura.

Tot i que no es poden extreure conclusions definitives, aquestes diferències suggereixen que una formació acadèmica sòlida i una experiència docent consolidada en arts i humanitats i ciències socials i jurídiques podrien contribuir a compensar puntuacions més baixes en l'àmbit de la recerca.

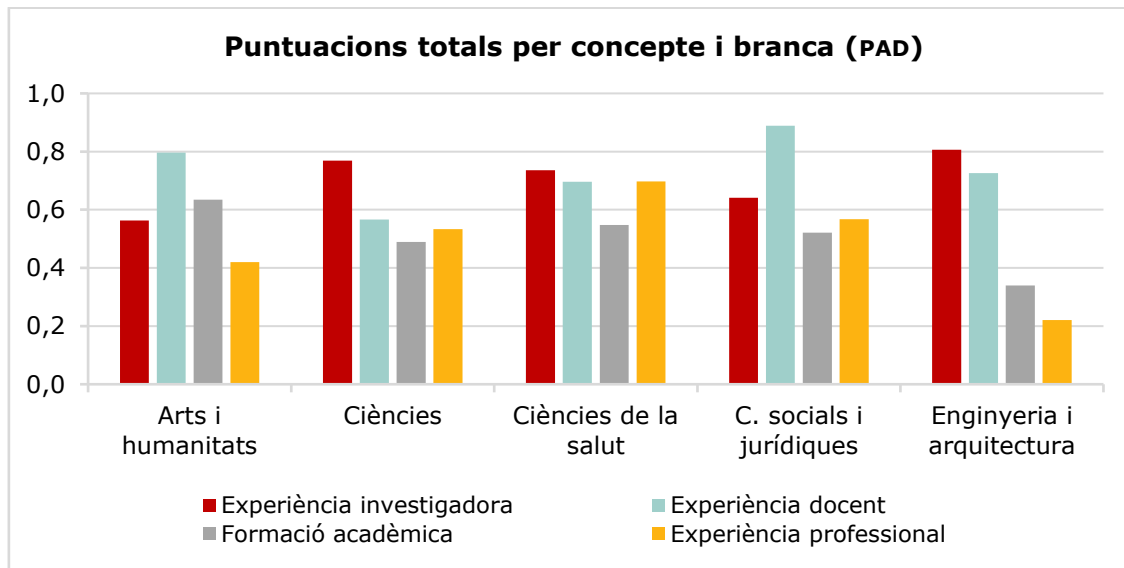

Figura 27. Puntuacions mitjanes ponderades per concepte i branca (PAD)

A continuació, es presenta una anàlisi de les puntuacions assolides en alguns subapartats. Els gràfics reflecteixen el percentatge de sol·licitants per branca que han obtingut la puntuació màxima en determinades subdimensions. Cal tenir en compte que no es tracta de percentatges sobre el total de sol·licitants, sinó sobre el conjunt de cada branca.

% de sol·licitants amb puntuació màxima de docència i articles

Tal com es pot veure a la figura 27, els sol·licitants d'enginyeria i arquitectura són els que amb més freqüència arriben a la puntuació màxima en la subdimensió d'articles científics (fins a un 41 %), mentre que en arts i humanitats només ho aconsegueix un 4 %. Aquesta diferència es podria explicar per les dinàmiques pròpies de publicació en cada branca: en enginyeria i arquitectura, el tipus de revistes i l'impacte de les publicacions facilita que els candidats assoleixin puntuacions altes, mentre que en arts i humanitats la producció científica tendeix a publicar-se en capítols de llibre i en revistes amb menor impacte, cosa que limita l'assoliment dels màxims.

Pel que fa a la docència, totes les branques —excepte la de ciències— tenen almenys un 20 % de sol·licitants amb la puntuació màxima en aquesta subdimensió.

En ciències, aquest percentatge baixa fins al 14 %. Aquesta tendència apunta a una major dificultat per acumular mèrits docents en aquesta branca, probablement perquè les persones que hi fan carrera, tant en etapa predoctoral com postdoctoral, solen impartir sobretot pràctiques o sessions de laboratori. A més, sovint s'integren en grups de recerca centrats principalment en la investigació, cosa que redueix les oportunitats de fer docència reglada i consolidada.

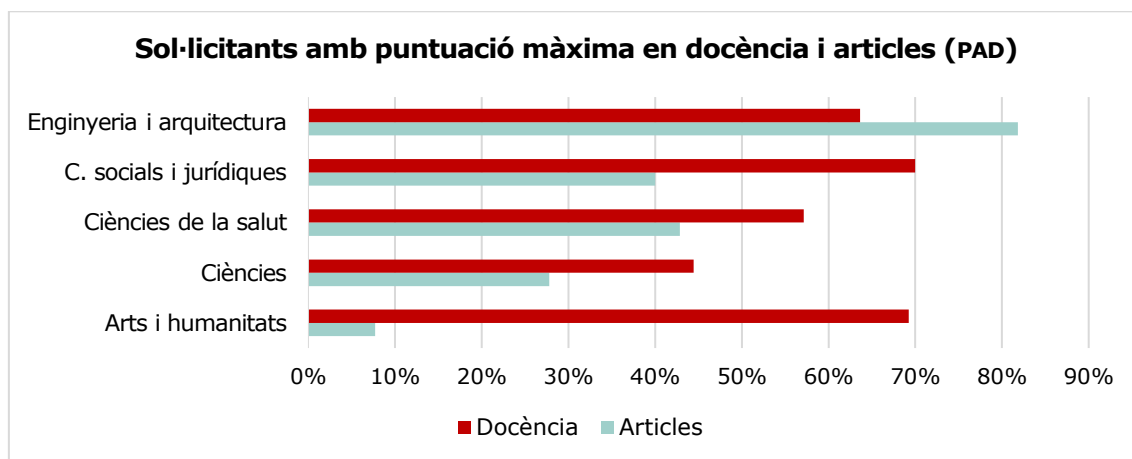

Figura 28. Sol·licitants amb puntuació màxima en docència i articles (PAD)

Puntuacions per subapartats

Tot i que les diferències entre branques no són estadísticament significatives, les dades mostren una pauta clara: els sol·licitants de ciències i d'enginyeria i arquitectura obtenen puntuacions més elevades en la subdimensió d'articles científics, mentre que els d'arts i humanitats tenen puntuacions més baixes. En canvi, quan s'analitza la subdimensió de publicacions en llibres, les branques amb millors resultats són ciències socials i jurídiques i arts i humanitats. Aquesta diferència mostra les diverses tradicions de publicació de resultats de recerca segons l'àrea de coneixement.

Quant a les estades de recerca —un mèrit especialment valorat des de la LOU en l'acreditació per a PAD—, s'observa que en totes les branques el percentatge de sol·licitants que assoleixen el màxim és reduït. Tot i això, en arts i humanitats hi ha un grup reduït de candidats que obté resultats satisfactoris en aquest apartat. Això pot semblar contradictori, ja que justament aquesta subdimensió és una de les mancances més assenyalades pels comitès. Probablement es deu al fet que el col·lectiu que ha fet estades obté puntuacions altes que compensen el rendiment més baix d'altres perfils dins la mateixa branca.

Finalment, en línia amb el que mostren altres indicadors, la puntuació mitjana en l'apartat de docència tendeix a ser més alta entre els sol·licitants d'arts i humanitats i de ciències socials i jurídiques, mentre que en la branca de ciències aquestes puntuacions són lleugerament inferiors.

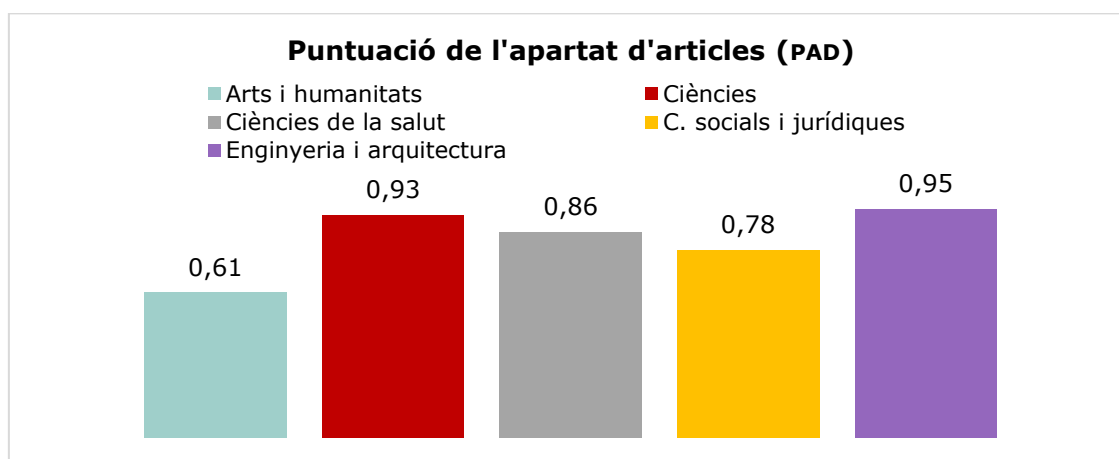

Figura 29. Puntuació de l'apartat d'articles (PAD)

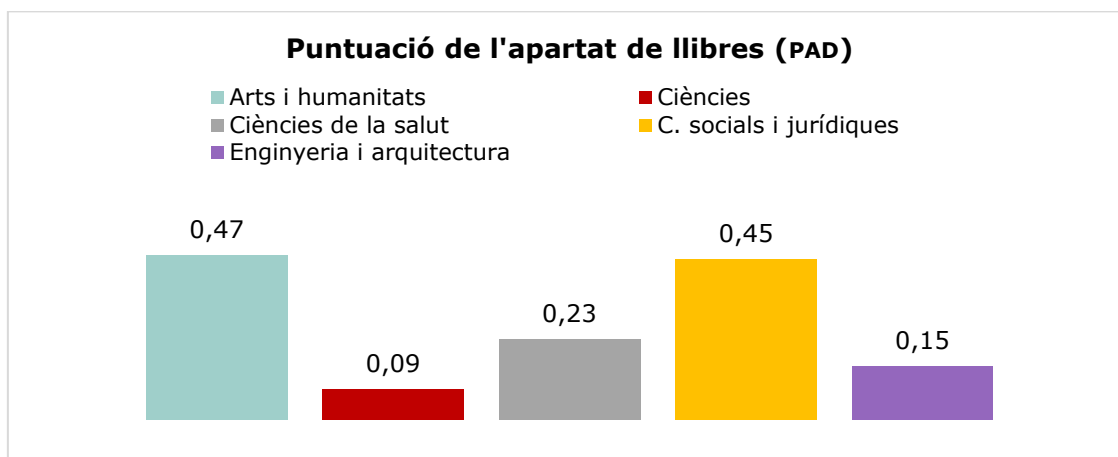

Figura 30. Puntuació de l'apartat de llibres (PAD)

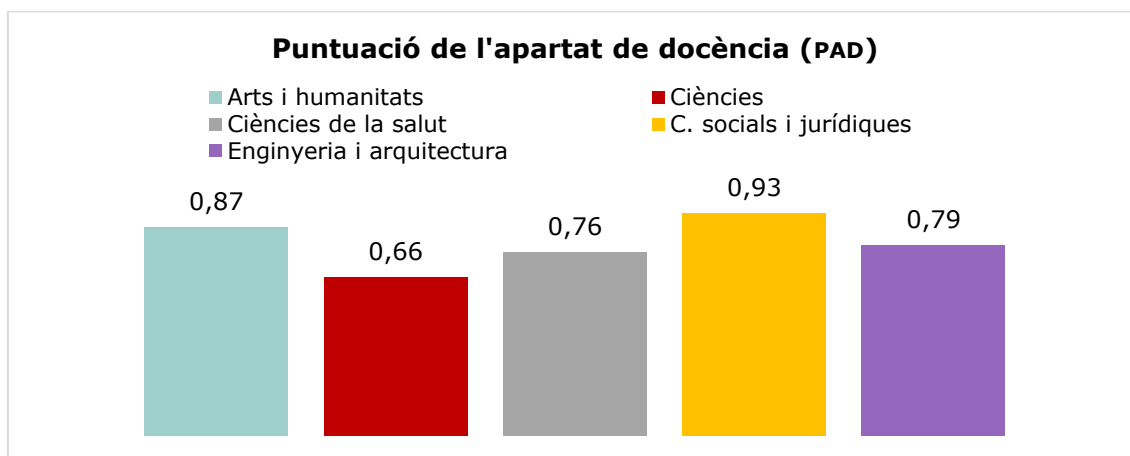

Figura 31. Puntuació de l'apartat de docència (PAD)

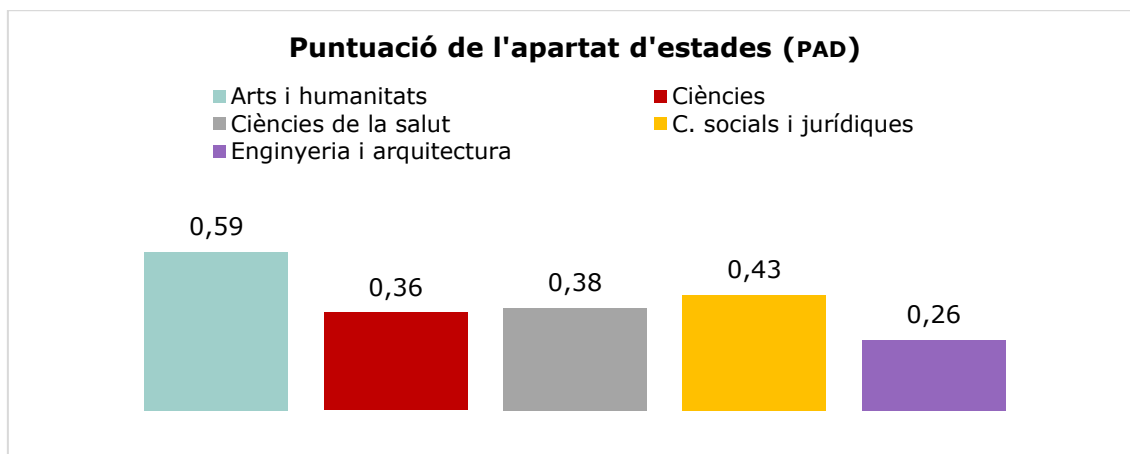

Figura 32. Puntuació de l'apartat d'estades (PAD)

Professor contractat doctor (PCD)

Les puntuacions mitjanes totals (no normalitzades) obtingudes pels sol·licitants de la figura de PCD són les següents:

Branca de coneixement	Puntuació total
Arts i humanitats	62,1
Ciències	65,6
Ciències de la salut	66,1
Ciències socials i jurídiques	67,1
Enginyeria i arquitectura	66,4

La puntuació màxima possible era de 102 punts i el llindar per obtenir una avaluació positiva se situava en 55 punts.

A diferència del que s'ha observat en PAD, en la figura de PCD es detecten diferències estadísticament significatives entre branques, fet que apunta a una major variabilitat entre els perfils que s'hi presenten.

Concretament, la branca d'arts i humanitats és la que obté la puntuació mitjana més baixa en el bloc d'investigació, amb diferències significatives respecte a ciències (*Test T*; $t_{31} = 6,072$; $p < 0,001$) i a enginyeria i arquitectura (*Test T*; $t_{32} = 5,087$; $p < 0,001$). Ara bé, en el bloc de docència, la branca d'arts i humanitats obté puntuacions significativament més altes que ciències (*Test T*; $t_{31} = 6,088$; $p < 0,001$).

També es mantenen algunes tendències detectades en l'anàlisi de la figura de PAD. En aquest sentit, les branques d'arts i humanitats i de ciències socials i jurídiques continuen amb una puntuació alta en la dimensió de formació acadèmica. Així mateix, la branca de ciències de la salut torna a liderar els resultats en l'apartat d'experiència professional, probablement per la vinculació directa dels perfils professionals amb entorns clínics i hospitalaris. En canvi, enginyeria i arquitectura continua presentant els valors més baixos en aquest bloc.

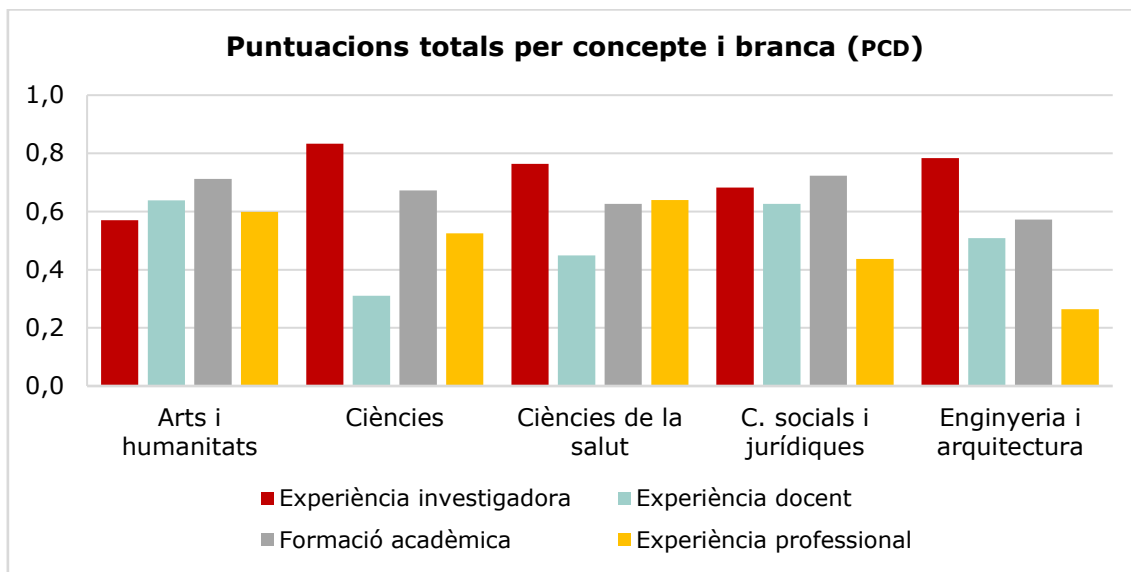

Figura 33. Puntuacions totals per concepte i branca (PCD)

% de sol·licitants amb puntuació màxima de docència i articles

Segons la figura 34, la branca d'enginyeria i arquitectura torna a destacar en la subdimensió d'articles científics, amb un 31 % de sol·licitants que obtenen la màxima puntuació, tot i que amb una lleugera baixada respecte als resultats de PAD. En canvi, la situació de la branca d'arts i humanitats es manté pràcticament igual: només un 4 % de sol·licitants hi arriba.

Quant a la docència, les branques d'arts i humanitats i de ciències socials i jurídiques mostren percentatges alts de sol·licitants que assoleixen el màxim (prop del 30 %), mentre que en la branca de ciències persisteixen les dificultats per arribar-hi, amb una davallada respecte a PAD.

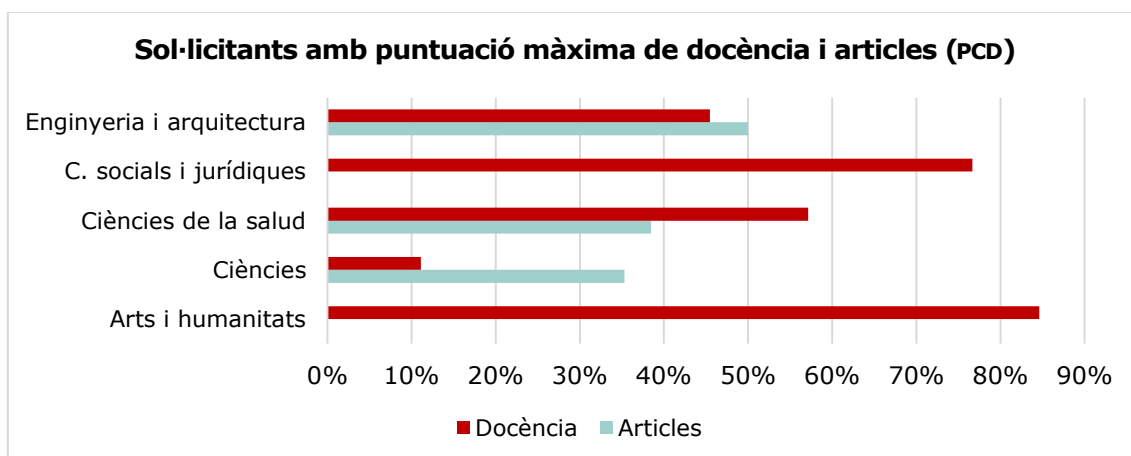

Figura 34. Sol·licitants amb puntuació màxima de docència i articles (PCD)

Puntuacions per subapartats

Les dades mostren una diferència estadística significativa: els candidats de ciències milloren les puntuacions en relació amb PAD i superen les branques d'enginyeria i arquitectura i de ciències de la salut. També s'observa una lleugera pujada en les puntuacions mitjanes d'arts i humanitats.

Tot i això, les publicacions en llibres i capítols de llibre —liderades per les branques de ciències socials i jurídiques i arts i humanitats— continuen molt lluny dels valors màxims. Això es podria atribuir a les diferències entre branques pel que fa a les formes habituals de publicar i difondre els resultats de recerca.

La participació en projectes és generalment sòlida en totes les branques, però es troba lluny d'assolir la puntuació màxima. Es considera que aconseguir la puntuació completa —que implica, sovint, haver estat investigador principal en projectes competitius— és difícil per a aquestes figures contractuals. Igualment, la puntuació en la direcció de treballs tutelats (TFG, TFM i tesis doctorals) també és baixa. De fet, segons l'estadi de la carrera dels sol·licitants, és especialment difícil haver dirigit tesis doctorals, que és el mèrit amb més pes en aquest apartat.

Les branques d'arts i humanitats i de ciències socials i jurídiques obtenen puntuacions més altes que la de ciències, que, tot i això, millora els seus resultats en relació amb PAD.

En el bloc d'innovació docent destaca especialment la branca de ciències socials i jurídiques, que obté una puntuació mitjana significativament superior a la de ciències (*Test T*; $t_{54} = 4,303$; $p < 0,001$), encara que en cap cas s'assoleixen els valors màxims.

Es planteja la hipòtesi que aquesta puja en la puntuació es deu, en part, al fet que les àrees d'educació i pedagogia —que formen part de ciències socials i jurídiques— tenen més facilitat per acreditar mèrits en innovació docent. Tot i això, es tracta d'un apartat difícil de valorar per part dels comitès, ja que pot incloure pràctiques molt diverses i conceptes de naturalesa molt distinta.

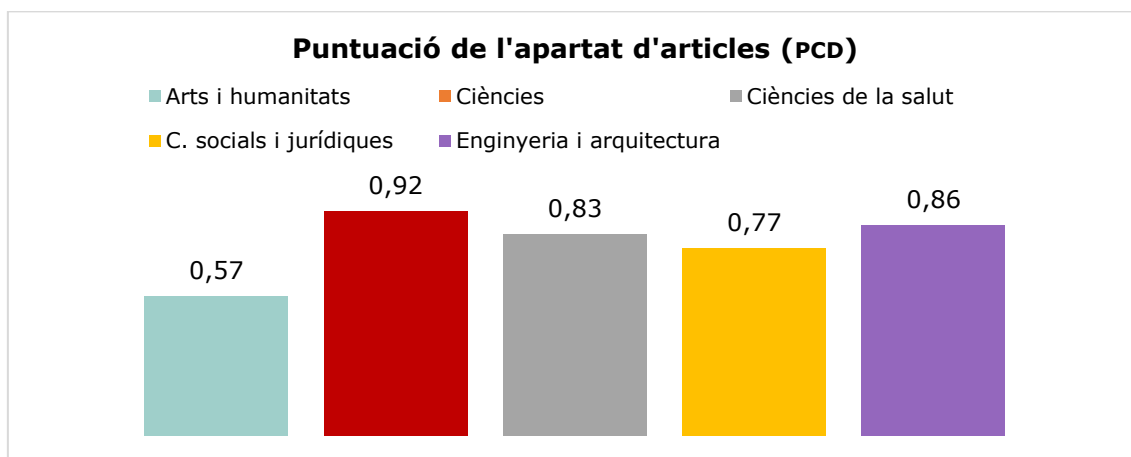

Figura 35. Puntuació de l'apartat d'articles (PCD)

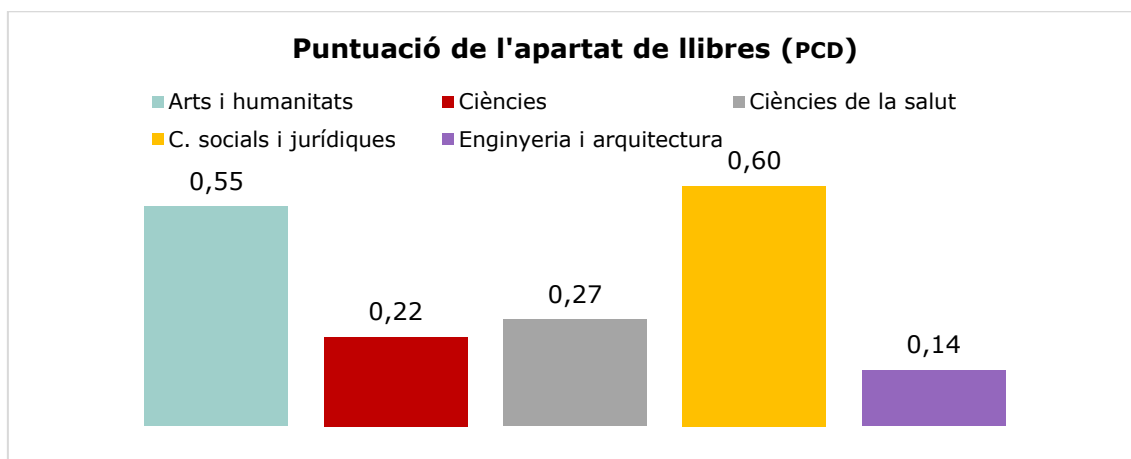

Figura 36. Puntuació de l'apartat de llibres (PCD)

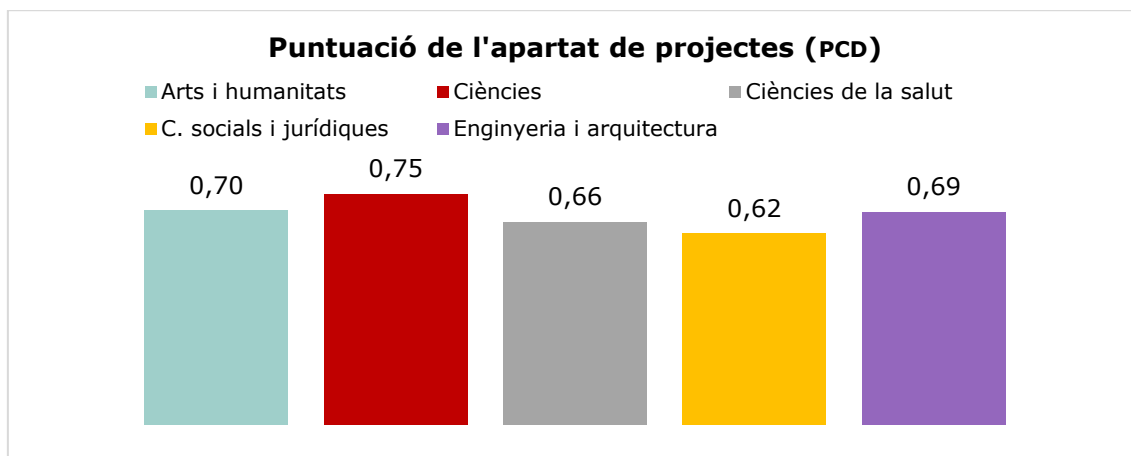

Figura 37. Puntuació de l'apartat de projectes (PCD)

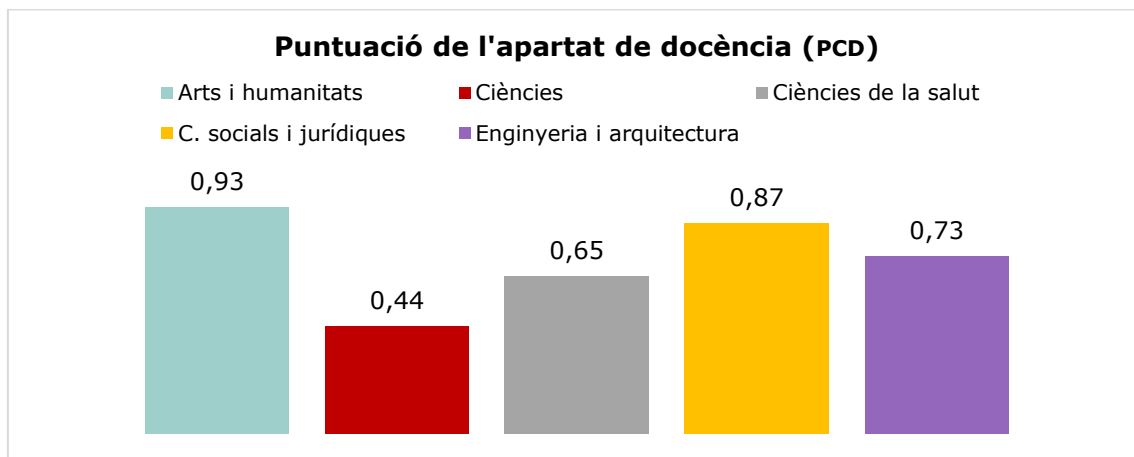

Figura 38. Puntuació de l'apartat de docència (PCD)

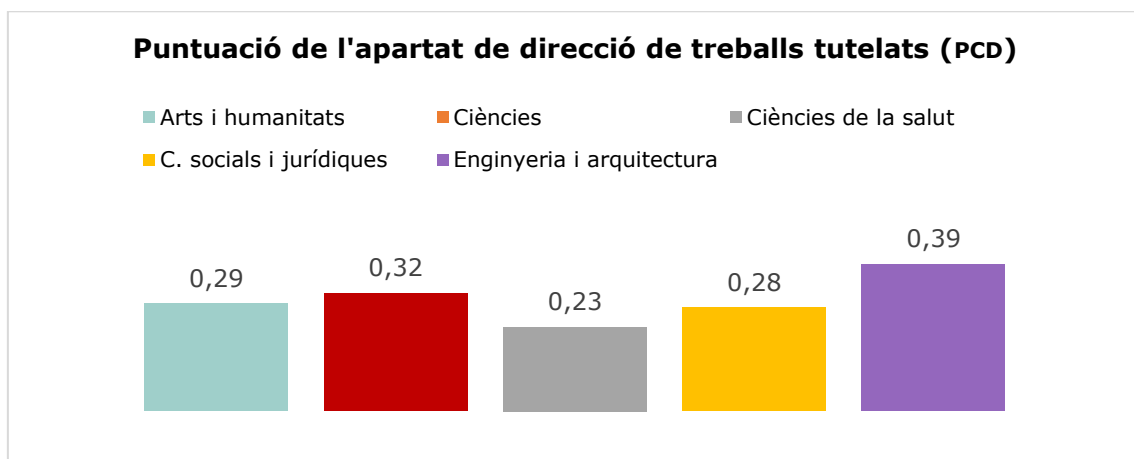

Figura 39. Puntuació de l'apartat de direcció de treballs tutelats (PCD)

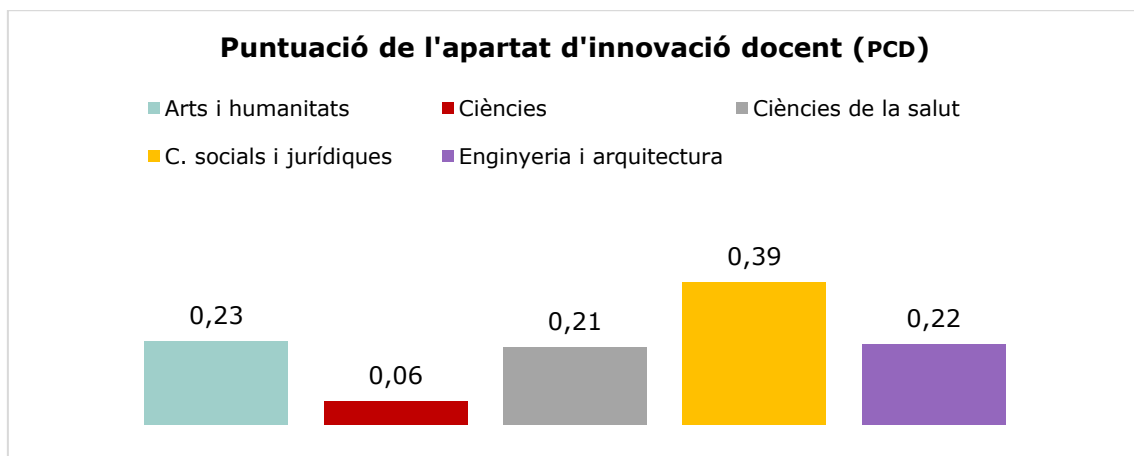

Figura 40. Puntuació de l'apartat d'innovació docent (PCD)

Conclusions i propostes de millora

Fites i assoliments de l'AQUIB

Al llarg de gairebé dues dècades, l'AQUIB ha consolidat un sistema d'acreditació, que, a més de seguir la normativa estatal i autonòmica, es distingeix pel rigor i capacitat d'adaptació. L'avaluació de les figures de PAD i PCD ha contribuït a estructurar la carrera acadèmica i a garantir uns estàndards mínims de qualitat en la docència i investigació.

Entre les principals fites del camí de l'AQUIB com a agència avaluadora del professorat destaca l'avaluació d'un total de 1806 sol·licituds d'acreditació. Tot i la presència d'algunes oscil·lacions inicials —com l'augment a 200 sol·licituds l'any 2011, vinculat a la creació de la Facultat de Medicina de la UIB—, el programa va mantenir una mitjana anual propera a les 100 sol·licituds, cosa que en mostra la rellevància dins el sistema universitari balear.

La rotació periòdica dels comitès de professorat, establerta per normativa, n'ha garantit la renovació constant i ha contribuït a evitar possibles biaixos o desgast.

Des de l'any 2016, s'ha observat un augment progressiu de la paritat de gènere entre els sol·licitants, fins i tot amb predomini femení en les convocatòries recents. A més, tot i que la majoria de sol·licitants tenen nacionalitat espanyola, branques com la de ciències i ciències socials i jurídiques han mantingut una presència sostinguda de doctors formats a l'estranger (a prop del 15 %), fet que ha afavorit una major diversitat acadèmica.

Anàlisi dels resultats i tendències

Taxes d'èxit i desigualtats disciplinars

Al llarg del període analitzat, la taxa d'èxit en les acreditacions de les figures de PAD i PCD s'ha mantingut elevada, però amb diferències importants entre branques que evidencien alguns reptes estructurals.

En el cas de la branca d'arts i humanitats, s'hi registren les taxes més altes d'avaluacions negatives: entre el 45 % i el 50 % en la figura de PAD i entre el 55 % i el 60 % en la figura de PCD. Aquestes xifres podrien estar relacionades amb la dificultat per complir criteris quantitatius de recerca, com ara la publicació d'articles en revistes d'impacte.

Per contra, en la branca d'enginyeria i arquitectura la situació ha millorat notablement des de la revisió feta l'any 2013 dels criteris d'acreditació. De fet, en aquesta s'hi introduïren indicadors més adaptats al sector, com les patents o els

projectes aplicats. Aquesta adequació metodològica s'ha traduït en una reducció progressiva de les avaluacions negatives, fins a arribar al 0 % l'any 2022.

En la branca de ciències de la salut, l'evolució ha estat més irregular, amb una polarització important. Mentre que en algunes convocatòries, com les dels anys 2004 o 2019, es va arribar al 100 % d'avaluacions positives, en d'altres, com les de 2007 i 2014, hi va haver un 100 % d'avaluacions negatives.

En el cas de ciències, la taxa d'èxit s'ha mantingut constantment alta, en gran part gràcies a les bones puntuacions en el bloc de recerca, tot i que en el bloc de docència les puntuacions han estat lleugerament inferiors que en altres branques.

Finalment, en ciències socials i jurídiques destaca el nombre elevat de sol·licitants, i la distribució equilibrada de les puntuacions entre els diferents blocs, fet que denota una certa versatilitat dels perfils presentats.

Perfil demogràfic i possibles bretxes

Pel que fa a l'edat dels sol·licitants, el grup d'entre 35 i 44 anys ha estat el predominant en la majoria de convocatòries, amb un pes que ha oscil·lat entre el 40 % i el 60 % del total. No obstant això, des de l'any 2021 s'ha detectat un augment progressiu del grup de menors de 35 anys, fet que podria indicar un inici de rejuveniment del col·lectiu avaluat.

Quant al gènere, s'observen algunes bretxes en els resultats, especialment en les avaluacions de la figura de PCD. En branques com les de ciències i ciències socials i jurídiques, les dones han rebut més informes negatius, mentre que en enginyeria i arquitectura i ciències de la salut han estat els homes qui han acumulat més avaluacions desfavorables.

Aquestes diferències podrien respondre tant a biaixos disciplinaris com a barreres estructurals que dificulten la progressió acadèmica, especialment en les fases més avançades de la carrera docent i investigadora.

L'impacte dels canvis normatius i metodològics

Alguns dels canvis normatius i metodològics introduïts durant el període analitzat han tingut un impacte significatiu en els resultats. De fet, l'aplicació de criteris alineats amb DORA, que promouen una valoració més qualitativa de la recerca, ha afavorit, per exemple, la branca d'arts i humanitats, ja que ha permès una millor valoració de contribucions com llibres o projectes interdisciplinaris.

Tanmateix, l'aplicació desigual d'aquests principis també ha provocat algunes desigualtats, com ara la infravaloració persistent de les publicacions en format de capítol de llibre.

D'altra banda, la revisió del 2013 dels criteris d'avaluació va tenir un efecte especialment positiu en enginyeria i arquitectura, ja que es varen adaptar els indicadors a la realitat del sector i es varen incorporar mèrits com patents o desenvolupaments tècnics. Aquests canvis reforcen la necessitat d'avançar cap a una major flexibilitat i una millor adaptació dels criteris a les particularitats de cada disciplina, aspecte clau per garantir l'equitat i l'eficàcia del procés d'acreditació.

Oportunitats de millora

Una de les principals àrees de millora que s'ha identificat és la fragmentació disciplinària. L'estandardització dels criteris d'avaluació, tot i ser necessària per garantir una base comuna, ha tingut, en alguns casos, un efecte indesitjat en no reconèixer certes tradicions de recerca pròpies de cada àmbit. Per exemple, en la branca de ciències socials i jurídiques s'ha detectat un reconeixement alt en el bloc d'innovació docent (30 % de puntuació màxima), però un pes molt baix en direcció de tesis doctorals. En canvi, en la branca de ciències i ciències de la salut, el focus s'ha centrat quasi exclusivament en articles científics i projectes competitius, mentre que l'experiència docent ha tingut una valoració inferior. En aquest sentit, no és casualitat que només un 14 % dels sol·licitants de PAD en ciències assolissin la màxima puntuació en el bloc de docència.

En aquest context, l'aprovació de la LOSU suposa un canvi de paradigma. L'eliminació de l'acreditació obligatòria per a PAD, la desaparició progressiva de la figura de PCD i la creació de les figures noves de TL i CL obliguen l'AQUIB a redefinir els criteris d'acreditació. Aquest disseny s'hauria de fonamentar en l'experiència acumulada, però també en un compromís ferm amb una avaluació qualitativa a partir dels principis de DORA.

Propostes de millora per a l'acreditació a partir de la LOSU

En primer lloc, és clau reforçar tant la transparència com l'orientació als sol·licitants. Per això, és important elaborar guies detallades amb exemples concrets de mèrits i contribucions per tal que els comitès tinguin referents clars. Igualment, és fonamental comptar amb comitès d'avaluació diversos, amb una representació equilibrada pel que fa a gènere, procedència, institucions i àrees de coneixement i que els membres tinguin una limitació temporal adequada.

Un altre eix prioritari és la promoció de la mobilitat. En les darreres dues dècades, s'ha identificat una mobilitat reduïda entre el professorat que l'AQUIB ha acreditat. Aquesta mancança s'hauria d'abordar mitjançant accions de suport i orientació als agents implicats, ja que la mobilitat és un requisit clau —i també un mèrit— dins el sistema d'acreditació nou.

Així mateix, també cal tenir en compte la diversitat curricular. Amb els paràmetres nous de la LOSU, els perfils exclusivament docents o investigadors no són suficients. Es requereix una trajectòria més equilibrada, amb solvència mínima en tots els blocs. En aquest sentit, pren cada vegada més importància la direcció de TFM i tesis doctorals com a indicador de lideratge acadèmic.

A més, el nou model de cv narratiu suposa un canvi metodològic que representarà un repte tant per als sol·licitants com per als comitès i que requerirà un procés d'adaptació progressiu. Per acompanyar aquests canvis, és essencial enfortir la capacitat en avaluació qualitativa. Això inclou formació específica per als comitès sobre els principis DORA, així com sessions informatives per als sol·licitants, especialment per a aquells que es troben en les primeres etapes de la carrera.

Finalment, és important que l'AQUIB actuï de forma conjunta amb REACU per prioritzar aspectes com les competències docents, la innovació educativa i el compromís social, en consonància amb els objectius de la LOSU. A més, és imprescindible reforçar la col·laboració amb la resta d'agències autonòmiques per avançar cap a una homologació dels sistemes d'acreditació en l'àmbit estatal.

Un horitzó de futur

El programa d'acreditació de l'AQUIB ha d'evolucionar més enllà de la seva funció com a requisit administratiu i normatiu. L'objectiu ha de ser consolidar un sistema de desenvolupament professional integral que estigui centrat en les trajectòries acadèmiques del professorat. Per fer-ho, cal adoptar un enfocament més proactiu que impulsi l'avaluació narrativa com a via per visibilitzar l'impacte real de la docència, la recerca, la transferència i la gestió.

Així mateix, s'haurà d'assolir més flexibilitat per adaptar-se als canvis globals i així ajustar els criteris als nous reptes científics, pedagògics i de sostenibilitat, sempre des d'una perspectiva interdisciplinària. En aquest escenari, l'AQUIB pot —i ha de— exercir un paper de lideratge en ètica avaluativa i així posicionar-se com a referent en avaluació qualitativa i promoure un model alineat amb DORA i COARA, capaç de reconèixer la pluralitat de les contribucions acadèmiques.

Bibliografia

- Ifenthaler, D., & Gibson, D. (Ed.). (2020). *Adoption of data analytics in higher education learning and teaching*. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-47392-1>
- Nicholls, G. (2002). *Developing teaching and learning in higher education*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203469231>
- Lattuca, L. R. (2001). *Creating interdisciplinarity: Interdisciplinary research and teaching among college and university faculty*. Vanderbilt university press. <https://doi.org/10.2307/j.ctv167563f>
- Trigwell, K., & Prosser, M. (2020). *Exploring university teaching and learning: Experience and context*. Springer Nature. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-50830-2>
- Lynch, D., Yeigh, T., & Boyd, W. (Ed.). (2024). *Re-imagining Teaching Improvement: From Early Childhood to University*. Springer Nature. <https://doi.org/10.1007/978-981-99-7746-8>
- Lindsay, P. (2018). *The craft of university teaching*. University of Toronto Press. <https://doi.org/10.3138/9781487517496>
- Hoidn, S., & Klemenčič, M. (Ed.). (2021). *The Routledge international handbook of student-centered learning and teaching in higher education*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429259371>
- Gannon, K. (2020). Radical hope: A teaching manifesto. *Journal of Public Relations Education*, 6(2), 193-199.
- Kergel, D., Heidkamp, B., Telléus, P. K., Rachwal, T., & Nowakowski, S. (2018). The digital turn in higher education. *Proc. International Perspectives on Learning and Teaching in a Changing World*. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-658-19925-8>
- DORA. (2013). *San Francisco Declaration on Research Assessment*. <https://sfdora.org/read/>
- Llei orgànica 2/2023, de 22 de març, del sistema universitari. (BOE, núm. 70, 23 de març de 2023).
- Llei 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats. (BOE, núm. 307, 24 de desembre de 2001).
- Reial decret 678/2023, de 18 de juliol, pel qual es regula l'acreditació estatal per a l'accés als cossos docents universitaris i el règim dels concursos d'accés a les places dels cossos esmentats. (BOE, núm. 213, 6 de setembre de 2023).
- The European Association for Quality Assurance in Higher Education. (2015). *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG)*. https://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2015/11/ESG_2015.pdf